

Divácké násilí z pohledu příslušníků Policie České republiky

Tereza Valčíková

Bakalářská práce
2012

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Tereza VALČÍKOVÁ**
Osobní číslo: **H09429**
Studijní program: **B 7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Divácké násilí z pohledu příslušníků Policie České republiky**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.
Vymezení pojmů a teoretických východisek z oblasti diváckého násilí.
Příprava metodiky výzkumné části.
Realizace kvalitativního výzkumu hloubkovým rozhovorem.
Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.
Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BUFORD, Bill. *Sám mezi rowdies, Nové sedlo*: Zdeněk Plachý, 2005. ISBN 80-903556-0-9

MAREŠ, M., J. SMOLÍK a M. SUCHÁNEK. *Fotbalové chuligáni*. Brno: Centrum strategických studií: Barrister & Principal, 2004. ISBN 80-903333-0-3

SLEPIČKA, Pavel. *Sportovní diváctví*, Praha: Olympia, 1990. ISBN 80-7033-012-0

SMOLÍK, Josef. *Fotbalové chuligánství: historie, teorie a politizace*. Karlovy Vary: Zdeněk Plachý, 2008. ISBN 978-80-903556-3-7

ŠVARČÍČEK, Roman a Klára ŠEĎOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*, Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Eva Machů, Ph.D.

Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce:

30. listopadu 2011

Termín odevzdání bakalářské práce:

4. května 2012

Ve Zlíně dne 12. ledna 2012

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 4.5.2018

Melicharová Jevona

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací;

(1) Vysoká škola nevydělčně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídně k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Bakalářské práce se zabývá názory policistů na problematiku diváckého násilí. Teoretická část práce se zabývá vymezením hlavních pojmů, charakteristikou činnosti policie při diváckém násilí a vymezení fotbalových chuligánů v rámci hromadného chování. V poslední kapitole jsou zmíněny způsoby prevence proti diváckému násilí.

Cílem praktické části je zjistit názor policistů na divácké násilí a fotbalové chuligány.

Klíčová slova: Policie České republiky, divácké násilí, fotbalové chuligánství, chuligán, fotbalový fanoušek

ABSTRACT

This bachelor thesis deals with the police officers opinions on the issue of spectator violence. Theoretical part handles with the definition of principal terms, characteristic of police officers activities when spectator violence appeal and the definition of football hooligans in the context of collective behavior. The final chapter describes some ways to prevent spectator violence. The objective of the practical part is to find out the police officers opinions about the spectator violence and the football hooligans.

Keywords: Police of the Czech republic, spectator violence, football hooliganism, hooligan, football fan

Chtěla bych poděkovat Mgr. Evě Machů Ph.D. za odborné vedení mé bakalářské práce a především mé rodině za podporu a pomoc v době studia a při psaní bakalářské práce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
TEORETICKÁ ČÁST	12
1 VYMEZENÍ POJMŮ	13
2 HISTORIE DIVÁCKÉHO NÁSILÍ V ANGLII A ČR	16
2.1 HISTORIE DIVÁCKÉHO NÁSILÍ V ANGLII.....	16
2.2 HISTORIE DIVÁCKÉHO NÁSILÍ V ČESKÉ REPUBLICE.....	18
3 SPORTOVNÍ DIVÁCTVÍ JAKO HROMADNÝ PSYCHICKÝ JEV A JEHO PROJEVY	20
3.1 HROMADNÉ CHOVÁNÍ.....	20
3.1.1 Prevence vzniku a rozvoje hromadného chování.....	22
3.2 PROJEVY DIVÁCKÉHO NÁSILÍ.....	22
3.2.1 Rasismus, anitsemitismus	22
3.2.2 Fyzické násilí	24
3.2.3 Poškozování majetku	24
3.2.4 Vniknutí a házení předmětů na hrací plochu.....	25
4 POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY A DIVÁCKÉ NÁSILÍ	26
4.1 DOHODA MEZI ČESKOMORAVSKÝM FOTBALOVÝM SVAZEM A POLICÍ ČESKÉ REPUBLIKY	26
4.2 ČINNOST POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY PŘI FOTBALOVÝCH UTKÁNÍCH.....	27
4.2.1 Antikonfliktní tým.....	28
4.2.2 Spotting, spotteři	29
4.3 PRAVOMOC POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY V RÁMCI LEGISLATIVY	29
4.3.1 Zákon o Policii České republiky	29
4.3.2 Zákon o podpoře sportu	31
5 PREVENCE PROTI DIVÁCKÉMU NÁSILÍ	32
5.1 LEGISLATIVA V BOJI S DIVÁCKÝM NÁSILÍM V RÁMCI EVROPY	32
5.1.1 Rada Evropy.....	33
5.1.2 Evropská unie.....	33
5.1.3 UEFA a FIFA	34
5.2 SOCIÁLNÍ PRÁCE S FANOUŠKY	34
5.2.1 Práce formou fanprojektu.....	34
5.2.2 Resocializační programy	35
PRAKTICKÁ ČÁST	37
6 REALIZACE VÝZKUMU	38
6.1 FORMULACE VÝZKUMNÉHO PROBLÉMU	38
6.2 METODA VÝZKUMU.....	38
6.3 CÍL VÝZKUMU	39
6.4 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	40
6.4.1 Připravené okruhy otázek rozhovoru	40
6.5 VÝZKUMNÝ VZOREK	42
6.5.1 Charakteristika informantů.....	42

6.6	ZPŮSOB ZÍSKÁVÁNÍ A ZPRACOVÁNÍ DAT.....	43
7	VYHODNOCENÍ ROZHOVORŮ	44
7.1	OBLAST „PŘÍSLUŠNÍCI POLICIE ČR A DIVÁCKÉ NÁSILÍ“	44
7.2	OBLAST „NÁZOR POLICISTŮ NA SITUACI, KDY PRAVOMOC OTÁZKY ŘEŠENÍ DIVÁCKÉHO NÁSILÍ NA FOTBALOVÝCH STADIONECH BYLA PŘEDÁNA POŘADATELSKÉ SLUŽBĚ“	47
7.3	INTERPRETACE VÝSLEDKŮ VÝZKUMU	51
	ZÁVĚR	55
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	56
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	58
	SEZNAM PŘÍLOH.....	59

ÚVOD

Sport provází dějiny lidstva od počátku jejich vzniku. Od svého původu byl orientován především na diváka a společnost. Již tady se dozvídáme o prvotních diváckých nepokojích, tato „tradice“ se dochovala až do dnešní doby.

Ve své bakalářské práci se chci věnovat názoru, který zastávají příslušníci Policie České republiky (dále jen Policie ČR) na současné divácké násilí. Domnívám se, že je všeobecný nedostatek informací o této problematice spojené s policií. Pohled veřejnosti na práci policie při fotbalových utkáních je většinou velmi zkreslený a neví, co všechno tato opatření obnáší. Neví, že policisté musí být v místě konání utkání již několik hodin před začátkem zápasu. Že jejich náplní práce je i doprovod chuligánům z místa příjezdu na stadion, čekání na ně před hospodami, čelení jejich posměškům a vulgarismům. Veřejnost vidí pouze tu část, kdy policie stojí před branami stadionu a čeká na povel svého velitele. To co se však mezi chuligány odehrává na opuštěných parkovištích, na louce nebo v noci na čerpacích stanicích veřejnost trápí daleko méně. Toto jednání může mít ovšem daleko dramatičtější dohry.

Bohužel u nás na stadionech ještě dlouho nebudeme spatřovat rodiny s dětmi, jak toho můžeme být svědky v Anglii. Naše zákony nejsou dostatečně přísné na to, aby násilí vymizelo úplně a na stadionech tak bylo bezpečně.

Jedním z důvodů pro vypracování mé práce bylo, že bych se v budoucnu chtěla věnovat práci u policie, jelikož mám k jejich práci úctu a respekt. Dalším důvodem je také to, že toto téma je neustále aktuální, avšak v televizi nebo novinách se mu nedostává dostatečného pochopení a vysvětlení.

Pevně doufám, že tato práce rozšíří dosavadní povědomí veřejnosti o specifitějším informace, které se týkají této problematiky a o kterých se sdělovací prostředky zřídka zmiňují.

Bakalářská práce je rozdělena na teoretickou a výzkumnou (praktickou) část. Teoretickou část jsem vypracovala na základě odborné literatury a internetových zdrojů. V první části jsem se zaměřila na vymezení základních pojmů. Neboť policii tvoří mnoho specializovaných útvarů, které je vhodné přiblížit. Stejně tak jako diváci na fotbalové tribuně nejsou jen samí chuligáni, proto je nutné je rozdělit na diváky, fanoušky a chuligány, mezi nimiž je podstatný rozdíl.

Druhá část práce je zaměřena na historii diváckého násilí v Anglii a České republice. Dle mého názoru již toho bylo napsáno hodně o celosvětovém vzniku diváckého násilí, proto jsem se zaměřila na kolébku jeho vzniku – Anglii.

Ve třetí kapitole uvádím hromadné chování fanoušků a jejich nejčastější projevy spojené s diváckým násilím.

Čtvrtá kapitola je věnována Policii ČR a změnám, ke kterým došlo v legislativě roku 2009. To se týká především Dohody o spolupráci Policie ČR s Českomoravským fotbalovým svazem. Také jsem uvedla některé další pravomoce policie v rámci zákona o Policii ČR.

V páté, poslední kapitole, se věnuji otázce preventivního řešení fotbalového násilí. Odstranění tohoto nešvaru z českých fotbalových stadionů je však běh na dlouhou trať.

V praktické části se zabývám názory policistů na současný problém diváckého násilí.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VYMEZENÍ POJMŮ

Ke zvolenému tématu považuji za nutné vysvětlení základních pojmů, které se v bakalářské práci budou vyskytovat. Mezi nejčastěji uváděné patří policie, fanoušci a chuligáni, neboť rozdíl mezi nimi je značný, i když se to tak nejeví.

Policie České republiky

„Je jednotný ozbrojený sbor. Slouží veřejnosti, jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony.“ (ČESKO, 2008, s. 4086)

Speciální pořádková jednotka (SPJ)

Při zabezpečení akceschopnosti může být použita k posílení přímého výkonu služby pořádkové policie. Posilování výkonu služby se provádí v místech největšího výskytu trestné činnosti nebo v místech narušení veřejného pořádku. Podílí se na výkonu služby v případech mimořádných událostí, živelných pohrom, katastrof a průmyslových havárií, sportovních, kulturních akcí a při pátrání po osobách a věcech, které svým rozsahem a charakterem vyžadují nasazení většího počtu sil, a prostředků Policie České republiky, zejména v rámci bezpečnostních opatření nebo při plnění úkolů integrovaného záchranného systému, ale i v jiných krajích České republiky.

Spotter

Policista („hlídač“), který je na fotbalovém stadionu mezi chuligány, je v civilu, s fanoušky je normálně v kontaktu. Sleduje, co se děje v hledišti mezi diváky, pokud se někdo chystá ničit majetek nebo jinak porušit zákon, zavolá svým kolegům na stanici. Ti pak mají právo útočníka zadržet a předvést na stanici.

Divácké násilí

Evropská úmluva (1996) o diváckém násilí a neslušném chování při sportovních událostech a zvláště při fotbalových zápasech definuje divácké násilí jako jednání osob v souvislosti se sportovními akcí, které může způsobit nebo působí fyzickou újmu osobám, škodu na majetku nebo narušuje veřejný pořádek.

Divácké násilí zahrnuje násilí a nebezpečné chování diváků v souvislosti se sportovními akcemi. Představuje především narušování veřejného pořádku. Nejčastěji se odehrává na

stadionech, ale dochází k němu také v bezprostřední blízkosti fotbalového stadionu, v místech přesunu, v restauracích v okolí fotbalového stadionu. Toto násilí je plánováno a realizováno ohraničenou skupinou osob, která sympatizuje s určitým týmem nebo klubem. Divácké násilí není spojováno pouze s fyzickým násilím, ale také s rasistickými urážkami, používáním extremistických symbolů, výtržnostmi, vandalismem, házení věcí na hrací plochu atd.

Divácké násilí je jev, který je spjat především s Velkou Británií odkud se později rozšířil do ostatních států Evropy (Polsko, Itálie, Německo, Maďarsko, Nizozemí, Belgie, Turecko, Španělsko, Rusko, Česká republika). Vyskytuje se však rovněž v dalších zemích světa (Jižní Amerika, Afrika) a v menší míře i v USA.

Fotbalový divák

„Pasivní pozorovatel hry, který není ovlivněn rivalitou obou týmů, a na utkání tedy pohlíží zcela neutrálně. Diváka zajímá především děj a výsledek podívané. Není spjat s konkrétním klubem, ani se s ním neztotožňuje, což u něj zvyšuje objektivní hodnocení hry i jednotlivých výkonů.“ (Mareš, Smolík, Suchánek, 2004, s. 12)

Fotbalový fanoušek

„Je vázán prostřednictvím oblíbeného mužstva či konkrétního oblíbeného hráče. Má jistá očekávání k průběhu zápasu a díky identifikaci s mužstvem prožívá úspěchy i neúspěchy klubu.“ (Mareš, Smolík, Suchánek, 2004, s. 12)

Fotbalový chuligán (hooligan)

„Sdružují se ve skupinách tvořených většinou militantně orientovanými „příznivci“. Přicházejí na fotbalové stadiony s primárním cílem vyvolat konflikt či bitku s jinými skupinami soupeřova týmu.“ (Mareš, Smolík, Suchánek, 2004, s. 12)

Většinou jsou to mladí, radikální a agresivní lidé, které násilí na fotbalových stadionech spojuje do part, gangů a tlup. Tito fotbaloví chuligáni se neztotožňují pouze s fotbalovým klubem, ale také se svou chuligánskou skupinou. Každá taková skupina má své vlajky, název, znaky, webové stránky, na kterých probíhá hodnocení jednotlivých výjezdů na zápas a také mezi dalšími skupinami vyhlašují smír nebo naopak nepřátelství. Jednotlivé skupiny vyhlašují také tzv. „koaliční dohody“ mezi ostatními gangy i na mezinárodní úrovni. Tyto koaliční dohody spočívají v tom, že se spojí dva celky z jiných sportovních klubů a společně tak bojují proti třetímu nepřátelskému týmu. Například chuligáni ostrav-

ského Baníku mají tuto koaliční dohodu uzavřenou s polskými GKS Katowicemi již patnáct let.

2 HISTORIE DIVÁCKÉHO NÁSILÍ V ANGLII A ČR

Sport a sportovní diváctví jdou ruku v ruce, již od dob, kdy samotný sport a závodění vzniklo. Hry, závodění a turnaje nebyly uskutečňovány pouze z důvodu tělesného rozvoje sportovce, ale především pro poskytnutí zábavné a vzrušující podívané pro diváka. Tato snaha vyhovět divákovi, vedla často k předvádění násilí a krutosti na bojišti, hřišti nebo dráze. V dnešní době již toto násilí nespatříme na bojištích, ale přemístilo se mezi chuligány jednotlivých klubů na tribuny a i mimo ně. Násilí na fotbalových stadionech se již ve starověku stalo hlavním problémem hry.

Fotbal dnes patří k nepopulárnější světové sportovní hře a pyšní se největší základnou svých fanoušků po celém světě. Jelikož o vzniku fotbalového násilí z celosvětového hlediska bylo již napsáno hodně, v této kapitole bych se chtěla zaměřit především na jeho kořeny v Anglii a domácí scénu České republiky.

2.1 Historie diváckého násilí v Anglii

„Nejrozšířenější a neoblíbenější ostrovní hrou byla ta, při níž byl míč kopán nohou – football.“ (Olivová, 1979 cit. podle Smolík, 2008, s. 24)

Nejdříve se kopaná hrála pouze mezi mladými lidmi z okolních vesnic. Což se neobešlo bez pití alkoholu. Lidé posilnění alkoholem, vyvolávali bitky, které často končily zraněními a v některých případech i smrtí. Hra byla naprosto bez pravidel, což mělo za následek projevy diváckého násilí.

Roku 1313 odůvodňoval anglický král Edward II. svůj zákaz pořádat fotbal v Londýně tím, že hráči působí ve městě takový hluk, „jakoby se za velkým míčem honila tlupa čertů.“ (Olivová, 1979 cit. podle Smolík, 2008, s. 26)

O rok později se Edward II. snažil zakázat fotbal úplně. Postupně se začaly objevovat snahy násilnou hru usměrnit pravidly, což se nevedlo. Rvačky a vandalismus setrvaly, proto se snažil fotbal zakázat také nástupce Edwarda II. Edward III. Postupně zákazy uplatňovali i další panovníci. Fotbal jako lidová hra, byl totiž neorganizován a nebyl ničím omezován. V této době byl fotbal zábavou pro nižší společenské vrstvy spojený s popíjením alkoholu.

Průlom začíná teprve v devatenáctém století, kdy fotbal dostává nová pravidla. Zápasy se odehrávají na malých hřištích, kde se vejde i menší počet lidí.

„Nejčastěji se bouřlivé divácké prostředí vytvářelo na fotbalových stadionech. Pořadatelé nezvládli divácké masy ani s pomocí policie. Výsledkem bylo, že v letech 1895 – 1897 Anglická fotbalová asociace uzavřela 21 hřišť a napomínala dalších 23 klubů pro špatné chování diváků.“ (Slepička, 1990, s. 17)

Na počátku dvacátého století se fotbal stal záležitostí dělnické třídy, neboť továrny začaly budovat své týmy z řad dělníků a v jejich blízkosti se stavěla fotbalová hřiště. V tomto období dochází k místním derby, kde fanoušci domácího týmu napadají fanoušku týmu protivníka.

Útlum diváckého násilí fanoušků ustal až v meziválečném období. V tomto období vzrostla také návštěvnost žen a dětí na fotbalových utkáních.

Od šedesátých let dvacátého století můžeme mluvit o vzniku moderního chuligánství. Povzbuzování se stalo organizovanější, vznikaly chorály, hymny, zpěvy, slogany, ale začaly se také objevovat xenofobní a rasistické urážky a vniknutí na hrací plochu. Chuligáni se začínají formovat do gangů, jsou ovlivněni především současnou hudbou, která jim dotváří jejich módní styl. Vzniká také nová subkultura skinheads, jejichž hlavním znakem byly holé hlavy, obepnuté kalhoty a vysoké pracovní boty, byli opakem hippies.

V sedmdesátých letech je fotbalové chuligánství jevem velmi rozšířeným, který se dostává do podvědomí fotbalových organizací. Kluby platí pokuty, zesilují se bezpečnostní opatření, chuligánům hrozí pokuty a tresty odnětí svobody. To však vedlo k tomu, že začaly vznikat domluvené rvačky, které se přesouvaly na okraje měst.

Vývoj v osmdesátých letech zcela zásadně ovlivnila situace, ke které došlo v roce 1985.

„Dne 29. května se konalo v Bruselu fotbalové finále mezi FC Liverpool a Juventusem Turín, před kterým došlo k tragédii, kterou lze zařadit do kategorie panických reakcí. Skupina britských podnapilých chuligánů napadla italské fanoušky. Následná panika v italském sektoru vyvrcholila prolomením ochranné zdi. V důsledku zřícení zdi či ušlapání přišlo o život 42 lidí.“ (Mareš, Smolík, Suchánek, 2004, s. 52)

„Díky“ této události v Anglii dochází k přísným opatřením proti fotbalovým chuligánům a policie přijímá nové strategie v tomto boji. Vychází zákaz prodeje alkoholických nápojů během zápasu.

V devadesátých letech začínají výjezdy anglických chuligánů do evropských měst. Fotbalové chuligánství je závažný společenský problém, který je nutný řešit britskými státními

orgány. Vzniká legislativa týkající se fotbalového chuligánství, která je oboustranně provázána zákony. Díky těmto změnám může soud zakázat vstup na stadion, zakázat vycestování ze země na zápasy v zahraničí a jsou uvedeny i tři nové přestupky – „vrhání předmětů na hrací plochu či aktéry hry, podílení se na rasových útocích či rasistických chorálech během fotbalového utkání, vniknutí na hrací plochu bez dovolení.“ (Williams, 2001 cit. podle Mareš, Smolík, Suchánek, 2004, s. 63)

Roku 1999 vyšel v platnost zákon, ukládající problémové osobě, která má zákaz vstupu na stadion hlásit se v den a čas utkání na policejní stanici. Fotbalové kluby mají rovněž povinnost se finančně podílet na policejních akcích. I když tato opatření pomohla snížit počet chuligánských útoků, neustále budou „dorůstat“ noví členové z řad teenagerů.

2.2 Historie diváckého násilí v České republice

„Fotbal je jen záminka, to z nás každé ví. Šarvátky a bojůvky, to je hlavní. Fotbal je jen záminka, to z nás každé ví. Šarvátky a bojůvky, běží utkání.“ (S.A.D. Rowdies. In: Youtube [online]. 5.10.2010 [cit. 2012-03-23].)

V České republice nemá divácké násilí tak bohatou historii jako v Anglii, setkáváme se s ním až na přelomu devatenáctého a dvacátého století. Za následek rychlého rozšíření diváckého násilí má následek vzniku nových moderních sportů, soutěží a závodů, které jsou nabízeny tiskem. Stejně tak jako v jiných zemích se i u nás dostává na první místa oblíbenosti kopaná. V této době šlo spíše o ojedinělé případy násilí páchané jednotlivci nebo neorganizovanými skupinami, které se projevovaly nekorektními výpady proti rozhodčím, hráčům nebo pořadatelské službě.

„Problémy s návštěvníky začaly narůstat od počátku osmdesátých let dvacátého století. Příčinou byla jistá „emancipace“ části mládeže, která se v normalizačním období stala imunní vůči režimní propagandě, ale současně nebyla ochotna k protirežimnímu či jakémukoliv zásadnějšímu politickému protestu a svoji frustraci a aktuální touhu „po akci“ začala vybijet přimknutím se k fotbalovým klubům a následnými excesy souvisejícími s fotbalovým děním.“ (Mareš, Smolík, Suchánek, 2004, s. 131)

Roku 1985 se vraceli fanoušci Sparty Prahy rychlíkem z Bánské Bystrice z fotbalového utkání. Část z nich rychlík zdemolovala a způsobila tak škody za několik set tisíc korun. Viníci byli za své jednání potrestáni a následkem toho se bezpečnostní sbory začaly o tento fenomén více zajímat. V roce 1987 Karel Smyczek natočil na podnět této události film

Proč? Ten měl mít „výchovný“ charakter, ale opak se stal skutečností. Divácké násilí zpopularizoval a to se stalo oblíbené především v řadách dospívající mládeže. Násilí začalo provázet příchody fanoušků na stadion, vrůstala agresivita i brutalita. O těchto incidentech se veřejnost dozvíдалa zřídka a to z toho důvodu, že cenzura novin nedovolovala o těchto nepříjemných společenských jevech informovat.

Totalitní režim nepovoloval svobodu projevu a tím tak dokázal tento jev eliminovat. Po listopadu 1989 přišla změna politického režimu, která měla velký vliv na násilí na stadionech. Dostávalo se k nám více informací v novinách nebo televizích a chuligáni mohli vidět, jak se jim podobní prosazují v zahraničí. Stávali se organizovanějšími, objevovali se i první pokusy o vydávání vlastních novin. V první polovině devadesátých let je zaznamenán největší nárůst velice dobře organizovaných chuligánských skupin a diváckého násilí uvnitř stadionu. Fotbalové stadiony začínají navštěvovat skinheads, kteří na stadiony přinášejí vyvolávání rasistických hesel a hajlování. Fanoušci začínají jezdit na venkovní zápasy, narůstají incidenty mimo stadion, vytváří si vlastní chorály, vlajky a celkově se stává jejich styl povzbuzování mnohem působivější.

„Od druhé poloviny devadesátých let vznikly postupně při několika klubech chuligánské gangy se stabilními názvy i konzistentním členstvem, které se vymezily jako součást chuligánské scény a pravidelně se zúčastňují fotbalových zápasů i bitek.“ (Smolík, Mareš, Suchánek, 2004, s. 134)

Tyto gangy si dávají svá jména. V České republice se tak můžeme setkat s názvy jako Brigáda Drábek z Lasičky, Johny Kentus Gang, Ultras Brno, Chachar boys atd. Mají své vlastní internetové stránky (nejznámější jsou www.hooligans.cz), které se pro ně staly výborným prostředkem komunikace. Používají je k prezentování svých akcí (fotografie, popis výjezdů, videa, novinové články), ale také ke sladění svých aktivit. Čeští chuligáni mají tzv. družbu s chuligány ze zahraničí, především z Polska.

Od roku 2000 si policie začíná uvědomovat závažnost problému fotbalového násilí, neboť počet agrese a střetů nepřestával narůstat. Tyto neutichající střety daly vzniknout Koordináční komisy, jejíž aktivity jsou zaměřeny na zlepšení spolupráce policie a sportovních klubů. V roce 2003 vznikl projekt Stadiony 2003, který měl donutit vedení ligových stadionů k jejich modernizaci. Tento projekt byl ukončen v roce 2004 a v roce 2012 má být znovu obnoven.

3 SPORTOVNÍ DIVÁCTVÍ JAKO HROMADNÝ PSYCHICKÝ JEV A JEHO PROJEVY

„Po všech těch dlouhých letech si stále dobře pamatuji onen moment, kdy jsem si uvědomil, že jít na fotbal zdaleka neznamena jen zírat na dvaadvacet chlápků, jak se honí na trávníku za míčem.“ (King a Knight, 2005, s. 9)

Sportovní diváctví, je jevem hromadným a diváci vytváří jednotný divácký dav. Mnozí z účastníků, kteří násilí na stadionech páchají, využívají sportovních utkání k vybití svých agresivních sklonů a mají zde i dostatečnou anonymitu, kterou jim dav poskytuje. Tak mohou dát volný průběh svým prožitkům a projevům, ke kterým by se jinak neodvážili. Takovéto nežádoucí chování dávají najevo ještě před zápasem v dopravních prostředcích či při přesunu na fotbalový stadion, kde jsou pod dohledem policistů.

S takovýmto chováním se v největší míře setkáváme na fotbalových stadionech. Na otázku, proč k tomu dochází právě na fotbalových stadionech, není těžké najít odpověď. Fotbal je sport, který většina lidí provozuje již od dětství, na víc jeho pravidla jsou jasná a srozumitelná pro všechny. Střety hráčů v boji o míč a jeho dopravení do protivnickovy brány jsou také agresivní, což v divákovi vyvolává emoce. Dění na hřišti je velmi rychlé, střídá se euforie se zklamáním, obavy a zážitky. Stejně jako na hřišti hrají dva týmy proti sobě, tak i v hledišti se tvoří dva tábory fanoušků domácích a hostů.

Existuje mnoho kolektivních sportů, kde se schází velké množství fanoušků. Ovšem musíme odlišit, jaké složení diváků na tyto zápasy chodí.

3.1 Hromadné chování

Podle Slepíčky (1990) můžeme hovořit o třech typech vzájemného působení jedinců na výslednou formu sociálního chování. První typ je působení společenské konvence, zvyků a tradic. Jde vlastně o snahu odlišovat se od ostatních. Tato snaha je omezena zvyklostmi, konvencemi a tradicemi, které jsou uznávány jedincem delší dobu.

„Zcela odlišně se chová za těchto podmínek jedinec jen do té doby, pokud je to očekáváno těmi lidmi, na jejichž mínění mu záleží“ (Slepíčka, 1990, s. 118).

Jako druhý typ uvádí skupinové chování. Toto chování se začíná projevovat v době, kdy je již jedinec začleněn do skupiny a jejich vztahů. Aby k tomuto začlenění došlo, musí jedinec sdílet stejné názory, normy a hodnoty skupiny.

„Hromadné chování označujeme jako specifický typ chování sociálního, rozvíjejícího se pod tlakem situačních kontextů.“ (Mikšík, 2005, s. 103)

Pokud divák prožívá herní situaci v přítomnosti druhých diváků, objeví se u něj reakce, které lze přičítat vzájemným sociálním interakcím, které se objevují při hromadném prožívání situace. Co se týká diváků fotbalových utkání, takováto skupina má obvykle svého vůdce, který zakládá akci davu a posléze se stahuje zpátky do anonymity.

„Intenzivní prožívání vývoje střetnutí je komunikováno a jak nečekané situační zvraty, tak i nahromaděné psychické tenze uvolňovány ve formách:

- Psychické náказы shodného emočního vyladění – stejnoměrné situační chování (agrese)
- Náhlé hromadné zachování se, vyvolané extrémním psychickým stresem.“ (Mikšík, 2005, s. 191)

K hromadnému chování, které se projevuje především výtržnostmi a agresivním chováním, dochází nejčastěji u vstupu na stadion. Prodej vstupenek v současné době není dostačující. Pro majitele klubů je v mnoha případech přednější zisk, který utrží z prodeje, ale neuvědomují si, že jeden vpuštěný chuligán jim může způsobit škodu za několik tisíc korun. Setkali jste se někdy ve sdělovacích prostředcích s tím, že by se zástupce klubu od chuligánů klubu distancoval nebo je veřejně pokáral? Pořadatelé, jejichž hlavním úkolem je nepouštět do prostor stadionu lidi podnapilé, s nebezpečnou pyrotechnikou a se zbraněmi, nečiní svou pravomoc dostatečně. Je to i z toho důvodu, že do řad bezpečnostních agentur se nechávají najímat radikální příznivci domácího týmu, kteří se v některých případech stávají spouštěči konfliktu.

Dále je tímto spouštěčem výhra nebo naopak prohra domácího týmu. V případě výhry, zasáhne fanoušky vlna euforie a ta pak přeroste ve výtržnosti. Velmi často jde o drancování, kdy se fanoušci po vtrhnutí na fotbalový trávník snaží získat nějakou památku na utkání, většinou v podobě dresu oblíbeného hráče. Svou neurvalostí a chtíčem mohou hráče i zranit. K výtržnostem a agresivitě v případech spojených s prohrou dochází v případech, kdy sudí neuznal gól, nebo naopak uznal gól, který neměl platit, nařídil pokutový kop nebo byl vyloučen hráč.

„Přítomní diváci si osobují právo opravovat výroky rozhodčího podle svých představ.“ (Slepička, 1990, s. 112)

K výtržnostem dochází i při pochodech městem před nebo po skončení zápasu a při střetu dvou nepřátelských skupin. Tyto střety mají mnohdy neblahé následky.

3.1.1 Prevence vzniku a rozvoje hromadného chování

Situace, kdy dochází ke vzniku výtržnostem, jsou zaznamenávány, aby se jich nadále mohlo vyvarovat. Tyto situace i diváci, kteří výtržnosti vytvářejí, jsou natolik různorodé, že boj s nimi je velmi obtížný a je potřeba dostatek prostředků k jejich prevenci a represii.

K prevenci hromadného chování byly sepsány určité rady, které by měly pomoci předejít vzniku hromadného chování. V těchto radách jsou zmíněny dostatečné technické a organizační opatření, pouštění hudebních nahrávek v době přestávky, stylizování moderátora do role „vůdce“ publika a spolehlivý výběr pořadatelské služby, což majitelé klubů v některých případech podceňují.

3.2 Projevy diváckého násilí

Divácké násilí a hromadné chování na fotbalových zápasech mají stejné projevy. Jak jsem již uvedla výše, tyto projevy se vyskytují v několika zásadních situacích a to je prodej vstupenek, v případě prohry nebo výhry, pochody městem a při střetnutí dvou nepřátelských skupin. Existuje několik způsobů, jak lze divácké násilí prezentovat.

3.2.1 Rasismus, anitsemitismus

„Rasismus je předsudek založený na postoji a víře v existenci vyšších, nadřazených a nižších, méněcenných ras, a zdůrazňování rasových znaků a rozdílů a z nich odvozených teorií o nadřazenosti či podřízenosti ras a z toho vyplývajících názorů o podřízenosti či likvidaci „nižších“ ras.“ (Hartl, Hartlová in Smolík, 2008, s. 81)

Dříve na našich stadionech nebylo tolik běžné užívání rasistických hesel a urážek. Dnes na stadionech v ČR dochází k vyvolávání nacistických zločinců (Mengele, Hitler), hajlování a vykřikování hesla „osm, osm, osmdesát osm v 88. minutě zápasu (88, písmeno H je osmé v abecedě a je vyznačuje heslo pro Heil Hitler). Tento nešvar u nás roste přílivem hráčů tmavé pleti, naopak nejvíce jsou projevy rasismu slyšitelné na stadionech v Srbsku, Chorvatsku, Makedonii, Rumunsku, Bulharsku a Polsku. Nejde říci, že by šlo o ojedinělé výstřelky, protože tyto akce jsou systematické a plánované.

Mezi rasistické projevy fotbalových chuligánů patří:

- „hlásání rasistických názorů na hráče odlišné barvi pleti (černí hráči nemají žádnou výdrž, černoši neumí hrát v bahně, při sněžení či při ztížených povětrnostních podmínkách), které jsou v rasistické scéně ustálenými stereotypy
- Rasistické nadávky, znevažující projevy (bučení, pískot při dotyku takového hráče s míčem, vydávání opičích skřeků na hráče tmavé pleti, házení banánů, slupek od banánů či burských oříšků na černochoy, což má naznačit, že jsou „opice“), výhrůžky či přímé fyzické útoky hráčům odlišné barvy pleti
- Užívání rasistických hesel (včetně jmen známých rasistů, na příklad Josefa Mengeleho), chorálů a symbolů, ať již verbálně nebo na transparentech, v chuligánských tiskovinách či na jejich internetových stránkách, včetně chatů (časté je i užití nacistických a neonacistických motivů, které v sobě implicitně obsahují rasistické prvky).“ (Mareš, Smolík, Suchánek, 2004, s. 15)

Projevy rasismu se týkají jednotlivců, kteří svůj postoj vyjadřují pokřiky nebo skupin, které zpívají chorály a vydávají opičí zvuky. Nelze říci, že fotbalový rasismus je výsledkem toho, že na tribunách převažují chuligáni ztotožňující se s názory rasismu či nacismu, ale spíše jde o vyprovokování slušných diváků, policie či multikulturních medií.

Odpovědnost za rasistické chování svých fanoušků nenesou pouze majitelé klubů, ale tímto problémem se zabývají i orgány státní správy a nevládní organizace. Vlády by měly toto úsilí podporovat. Z hlediska boje proti rasismu jsou nejdůležitější fotbalové federace FIFA a UEFA (viz. níže). Pořádají vzdělávací akce s osvětovými programy. FIFA svůj boj proti rasismu ve fotbale svádí především trestáním klubů, tím, že jim odebírá získané body. Po neustálém porušování pravidel by klub mohl přejít až do nižší soutěže, což by byla pro fanoušky citelná ztráta. Klub může být také potrestán peněžitým trestem, přičemž tyto peníze jsou použity na kampaně v boji proti rasismu.

Pro boj proti rasismu je důležitá existence zákonů, které tento jev eliminují a tvrdě postihují.

Antisemitismus bývá také spojován s fotbalovými zápasy stejně jako rasismus. Antisemitismus byl zaznamenán již v roce 1933, kdy v Německu nemohli hrát židovští hráči pražského klubu.

Na rozdíl od rasismu se antisemitistickými projevy setkáváme při označení soupeřící skupiny, která je označena za židy. Není to však míněno z náboženského či rasového hlediska, ale jako urážka jiné chuligánské skupiny. S těmito urážkami se na fotbalovém stadionu

můžeme setkat běžně. Někteří chuligáni se dokonce s tímto označením identifikují a označují se sami za židy.

V České republice je často slyšet pokřik Jude Slavia a i chorál na příznivce Baníku Ostrava: „ vy jste špína české ligy, vy jste přece polští židé“. Na tyto projevy upozorňovala i Židovská obec v Praze.

3.2.2 Fyzické násilí

Patří k nejzávažnějším jednáním chuligánů. Fyzické násilí z jejich strany může být vedeno prakticky proti komukoliv, ať vůči nepřátelským chuligánům, hráčům vlastního nebo protivnickova týmu, rozhodčímu, pořadatelské službě nebo policii.

V rámci fyzického násilí jsou to především předem domluvené bitky chuligánských skupin na odlehlých místech, jako jsou parkoviště, louky, ulice a okolí stadionů. Tyto bitky se neobejdou bez zbraní, nejvíce se využívají boxery a baseballové pátky. Brutalita útoku tak roste čím dál tím víc. Rvačky se domlouvají na internetu nebo po telefonu a mnohdy jsou domluvené několik minut před začátkem zápasu. I ženy jsou účastnicemi tohoto násilí.

V České republice existuje ostravská skupina FUERZA ARMA, je to volná skupina rváčů, zápasníků, boxerů, mnohdy se silnými tendencemi k neonacismu. Tato skupina vyjíždí při sportovních utkání po okolí a napadá v podstatě každého, kdo se jim dostane do cesty. Klíčem je především příslušnost k Ostravě.

Například v sousedním Polsku se chuligáni stali vládci kriminální scény. Jejich nebezpečí spočívá především ve velké soudržnosti skupiny, vysoké úrovni zvládnutí bojových sportů a silné agresivitě při řešení konfliktů. Skupiny chuligánů mají oblasti, ve kterých působí zcela pod kontrolou, pouštějí se i do obchodování s narkotiky. Pokud Policie ČR bude tento problém přehlížet, může dojít k podobné situaci i u nás.

3.2.3 Poškození majetku

Stejně jako fyzické násilí tak i ničení majetku neodmyslitelně patří k fotbalovým chuligánům, které souvisí s vandalismem a výtržnictvím. Dochází k němu na stadionu i mimo něj.

V útrobách stadionu se setkáváme s vytrháváním sedadel, ničení rozdělujícího plotu, sociálního zařízení, stánků s občerstvením a celkového vybavení stadionu. Tyto projevy mívají na svědomí fanoušci mužstva hostů.

Mimo stadiony můžeme shledat výtržnictví a jeho následky již při příjezdu na nádraží. Většinou to odnáší zničené vlakové soupravy a autobusy. Dnes již na nádraží čekávají kordony policistů, kteří tyto chuligány doprovodí až ke stadionu. Takže už se nestane, že by docházelo k přepadení hospod nebo klubů, obchodů a benzinových pumpu po cestě na stadion.

3.2.4 Vniknutí a házení předmětů na hrací plochu

Vniknutí na hrací plochu souvisí s tím, že má fanoušek často chuť vyříkat si rozhodnutí rozhodčího z očí do očí, či čistě z vlastního exhibicionismu. Tento fenomén je známý především v Anglii, kde fanoušci běhají nazí.

V současné době je v České republice připravován zákon, který by označil vniknutí na hrací plochu jako trestný čin.

Házení předmětů na hrací plochu je nebezpečný způsob zábavy fanoušků. Při kterém může dojít ke zranění aktérů na hřišti. Fanouškům se daří přenést na tribunu různé dýmovnice, světlice, kameny a mince, které mohou způsobit těžká zranění. Proti tomuto jednání je policie bezradná, neboť aby se tyto předměty do hlediště vůbec nedostaly, je v kompetenci pořadatelské služby osoby řádně prohledat.

4 POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY A DIVÁCKÉ NÁSILÍ

„Na plac je to kousek a policajti nás, zřejmě v zájmu naší bezpečnosti, hodlají doprovodit až na stadion.“ (King a Knight, 2005, s. 54)

V minulosti se jako podstatný problém ukázalo, že v českém právním řádu neexistovala norma, která by postihovala pořadatele sportovních utkání za nepřijímání odpovědnosti k zachování pořádku na stadionu. Někteří pořadatelé tak tuto činnost nechávali zcela na policii a sami zajistili jen nejnutnější minimum. Pořadatelská služba neprováděla osobní prohlídky, vpouštěli opilé osoby, bezpečnost stadionů byla nevyhovující, neprobíhala komunikace s policií a ze strany pořadatelské služby naprosté nerespektování policejních doporučení. Právě tato situace vedla k vytvoření myšlenky vést sportovní kluby, pořadatele akce nebo soukromé vlastníky k větší odpovědnosti a zainteresovanosti proti diváckému násilí na jejich vlastním stadionu. V Evropě se zcela běžně setkáváme s modelem, kdy policie není přítomna na fotbalovém stadionu, jelikož se jedná o soukromý pozemek a soukromou akci.

Dne 1.1.2009 vyšel v platnost nový zákon o Policii České republiky, na který reaguje „Dohoda mezi Českomoravským fotbalový svazem (dále jen ČMFS) a Policií České republiky“, která byla uzavřena v únoru roku 2009. Dohoda definuje zásady a podobu spolupráce policie a fotbalového svazu při konání fotbalových utkáních. Existují přesná pravidla a hranice odpovědnosti, kterou má na fotbalových stadionech policie a pořadatel.

4.1 Dohoda mezi Českomoravským fotbalovým svazem a Policií České republiky

„Chci zdůraznit, že to co děláme, neděláme proti fotbalu. Sám jsem vášnivý fotbalový fanoušek, ale jsem také táta čtyřletého syna a chci mít jistotu, že když s ním půjdu na fotbal, tak se z toho fotbalu vrátíme živí, zdraví a bez toho, abychom byli postiženi řáděním několika výtržníků a darebáků. Chci mít jistotu, aby stejnou jistotu měl jakýkoliv rodič a divák, kdekoliv v České republice, který se přichází na fotbal bavit,“ sdělil ministr vnitra Ivan Langer. (Langer in Malíková, 2009, <http://www.mvcr.cz/clanek/nova-pravidla-bezpecnosti-na-fotbalovych-stadionech.aspx>)

Dohodě dala vzniknout potřeba větší zodpovědnosti sportovních klubů na vyřešení situace týkající se diváckého násilí, neboť právě sportovní kluby by měly mít největší zájem na odstranění diváckého násilí z jejich stadionů. Jsou zde jasně a srozumitelně definovaná

pravidla, odpovědnost a povinnost bezpečnostních sborů při diváckém násilí. Takže už veškerá zodpovědnost neleží na bedrech policie, ale přenáší se na majitele klubů a jejich pořadatelskou službu, kdy Policie již není přítomna na fotbalových stadionech. Policie ČR tak byla oprostěna od nepolicejních činností, tedy takových činností, které nevykonává a může je vykonávat jiný subjekt, který nevyžaduje určitou specializaci. Policie ČR tak může svou činnost vykonávat efektivně v místech, kde není veřejný pořádek schopen zajistit jiný subjekt. To znamená především ochranu veřejného pořádku v místech mimo fotbalový stadion v době konání utkání. Také jedním z důvodů odchodu Policie ČR z fotbalových stadionů byl ten, že přítomnost policistů (těžkooděnců) na fotbalových stadionech násilí ve fanoušcích provokuje a to se často obracelo proti samotným policistům.

Základem Dohody je jednoznačné určení, že policie nesupluje práci pořadatelské služby. Vymezuje spolupráci týkající se Policie ČR a ČMFS při utkáních na národní a mezinárodní úrovni. Dohoda neupravuje pouze spolupráci s Policí ČR, ale uvádí i nároky na stavebně-technické vybavení stadionů a nároky na výcvik a činnost pořadatelské služby.

Díky této dohodě sportovní kluby změnilы svůj postoj k vykonávání zákonných povinností, kladou důraz na zvýšení svých bezpečnostních postupů a standardů a spolupráce s Policí ČR, v aktivitách spojených s předcházením vzniku konfliktních situací probíhá na mnohem lepší úrovni.

4.2 Činnost Policie České republiky při fotbalových utkáních

Činnost policie při fotbalových utkáních nezačíná a nekončí souběžně se zápasem, ale policisté jsou na místě již několik hodin před zápasem a několik hodin po zápase.

Jak jsem již zmiňovala výše, Policie ČR nenahrazuje pořadatelskou službu. V současné době stojí mimo stadion a do prostoru stadionu vstupuje pouze v případě, že pořadatelská služba přestává situaci zvládat a je ohrožena bezpečnost nezúčastněných osob.

V kompetenci policie je nově především doprovod fanoušků z nádraží na stadion, tak aby nedocházelo k porušování veřejného pořádku. Poté vyčkávají před stadionem na pokyny hlavního velitele opatření. Pokud nedojde v průběhu hry na stadionu k diváckému násilí, je dalším úkolem policie oddělit od sebe skupiny vycházejících fanoušků domácích a hostů a ty poté doprovodit zpět na nádraží. Jestliže však k násilí dojde a hlavní velitel pořádkové jednotky usoudí, že pořadatelská služba již situaci nezvládá, nastupuje na stadion policie,

kteřá se od sebe snaží útočníky oddělit a nastolit zpět pořádek. Pokud je policie donucena vstoupit na stadion, jejich zákrok hradí majitel klubu.

Činnost policie se však nevztahuje pouze na doprovod fanoušků, ale souvisí i s dalšími úkoly: „odhalováním a zjišťováním pachatelů trestných činů, dohledem nad bezpečností a plynulostí silničního provozu a spolupůsobením při jeho řízení, odhalováním přestupků a jejich projednáváním, pokud tak stanoví zvláštní zákon, a vedení evidencí a statistik potřebných k plnění úkolů.“ (Smolík, 2008, s. 170)

Při rizikových utkáních, dle Smolíka (2008) jsou to utkání s předpokládanou velkou návštěvou nebo s očekávanou účastí nedisciplinovaných diváků. V těchto případech bývají nasazeni policisté z pořádkové, dopravní, kriminální, cizinecké policie, antikonfliktního týmu a především pak z řad speciální pořádkové jednotky a v neposlední řadě také policistů z řad služební hipologie a kynologie.

4.2.1 Antikonfliktní tým

Nápad ke vzniku Antikonfliktních týmů v České republice přebrali čeští policisté od svých kolegů z Německa. Jako podnět k tomu byla akce CzechTek v roce 2005, kdy bylo shledáno jako chybné, že u policie neexistuje složka, která by komunikovala s účastníky akce.

První takovéto týmy u nás vznikly v roce 2006 ve 3 krajských policejních správách. Od roku 2010 disponuje antikonfliktním týmem každé krajské ředitelství, na jehož území působí. Vyžaduje-li to situace, působí i na jiných místech České republiky.

Členové antikonfliktního týmu jsou z řad policie a pracují zde jako dobrovolníci. Antikonfliktní týmy podléhají veliteli opatření. Absolvují různá školení a kurzy. Hlavní činnost antikonfliktního týmu spočívá ve zmírňování napětí při pochodech, demonstracích, technoparty, doprovodu fanoušků na stadion mezi pořádkovými jednotkami a účastníky takovýchto akcí. Jejich hlavním nástrojem je komunikace, kdy upozorňují účastníky akce na jednání, které může být protiprávní, popisují situaci, vysvětlují přijatá opatření a nutnost případných omezení, čímž nastavují vlídnější tvář policie. Tito dobrovolníci jsou neustále v blízkosti potencionálních pachatelů a jsou neustále pod drobnohledem policie. Každé jejich nasazení je monitorováno a poté rozebíráno.

Co se týká nasazení antikonfliktního týmu při sportovních utkáních, jsou nasazováni při doprovodu fanoušků a to jak již ve vlaku, tak při pochodu na stadion.

V roce 2011 bylo ve složkách antikonfliktního týmu 192 policistů, přičemž cílový stav je 200.

4.2.2 Spotting, spotteři

Slovo spotting vychází z anglického spott, neboli sledovat, všímat si. Spotteři hrají důležitou roli v odhalování diváckého násilí. Jsou to odborníci na divácké násilí z řad kriminální policie, kteří se v civilu pohybují mezi fanoušky. Musí mít znalosti z oblasti psychologie, sociologie a davového chování. Jejich činnost má preventivní charakter, neboť díky osobní znalosti chování fanoušků mohou odhadnout jejich chování a usměrňovat je.

Úkolem spottera na stadionu je vyhledávání a monitorování rizikových fanoušků a eliminování jejich chování, předávání informací a později také poskytování důkazů při správním nebo trestním řízení.

Činnost policie a spotterů se vzájemně doplňuje. Spotteři informují policii nejen při akci, ale také před průběhem příprav na akci. Tyto jejich informace mohou ovlivnit celý průběh opatření.

Při mezinárodních utkání jsou vysíláni do zahraničí a stejně tak jsou zahraniční spotteři přítomni při konání mezinárodních zápasů v České republice.

4.3 Pravomoc Policie České republiky v rámci legislativy

V souvislosti s problematikou diváckého násilí se vyskytovaly výzvy k schválení nového zákona, který by danou oblast upravoval a docházelo by tak ke zpřísnění trestů pro výtržníky a posílení pravomocí policie. Zásah policie proti fotbalovým fanouškům je v rozmezí oprávnění, které jí zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky poskytuje a zákon č. 115/2001 Sb. o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů.

4.3.1 Zákon o Policii České republiky

Základní úkoly policie jsou uvedeny právě v tomto zákoně. Postavení policie ve státě má nezastupitelný a specifický charakter, který nemůže být zastoupen žádnou jinou složkou veřejné správy státu. Policie ČR představuje „jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor, který slouží veřejnosti. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku, veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti.“ (ČESKO, 2008, s. 4086)

V rámci problematiky s diváckým násilím a v souladu se zákonem č. 273/2008 o Policii České republiky mohou policisté využít tato oprávnění:

- § 25 Připoutání
- § 26 Zajištění osoby
- § 35 Prohlídka osoby
- § 52 Donucovací prostředky
- § 63 Prokázání totožnosti
- § 61/5 a § 63/3 Předvedení osoby

Tato opatření účinně pomáhají v boji s trestnou činností, při ochraně veřejného pořádku a při plnění dalších úkolů. Při realizaci těchto opatření dochází k významnému zásahu do práv a svobod osob, které jsou garantovány Listinou základních práv a svobod a Ústavou, proto každý policista musí perfektně ovládat zákonné důvody, podmínky a jiné náležitosti spojené s realizací jednotlivých oprávnění.

Mezi další oprávnění, které má policista v souladu se zákonem o Policii České republiky, se řadí použití donucovacích prostředků. Jde o soubor technických prostředků, jejichž užití přichází v úvahu za předpokladů stanovených zákonem.

Donucovacími prostředky jsou:

- Hmaty, chvaty, kopy a údery
- Slzotvorný, elektrický nebo jiný obdobně dočasně zneschopňující prostředek
- Obušek a jiný úderný prostředek
- Vrhací prostředek mající povahu střelné zbraně
- Zastavovací pás, zahrazení cesty vozidle a jiný prostředek k násilnému zastavení vozidla nebo zabránění odjezdu vozidla
- Vytlačování vozidlem
- Vytlačování štítem
- Vytlačování koněm
- Služební pes
- Vodní stříkač
- Zásahová výbuška
- Úder střelnou zbraní
- Hrozba namířenou střelnou zbraní

- Varovný výstřel
- Pouta
- Prostředek k zamezení prostorové orientace

Tato oprávnění policii pomáhají při obnovení pořádku na fotbalových stadionech. Jejich užití spočívá na rozhodnutí policisty nebo velitele opatření.

4.3.2 Zákon o podpoře sportu

Je základní právní normou, která se zabývá postavením sportu ve společnosti a činností subjektů při podpoře sportu. Právě tato norma má za cíl zlepšit spolupráci všech subjektů v boji s diváckým násilím.

V zákoně jsou vymezeny sankce za porušení ustanovení, ale jsou zde uvedeny i dva specifické způsoby postihu. Jedním z postihů je pravomoc Ministerstva vnitra, že konkrétní sportovní zápas se uskuteční bez návštěvy diváků až na dobu jednoho roku. K uložení této sankce by došlo pouze v případě, jestliže by došlo k ohrožení bezpečnosti osob nebo majetku a vlastník by situaci vlastními silami nezvládl a k zásahu by nezavolal Policii ČR, popřípadě ji zavolal pozdě.

Druhým postihem je oprávnění Policie ČR na úhradu nákladů spojených s obnovou veřejného pořádku, pokud bylo prokázáno, že vlastník nebo provozovatel neučinili patřičná opatření k nastolení pořádku. Tato úhrada nenastupuje automaticky, nastává pouze v případě, kdy je prokazatelně jasné, že vlastník situaci nezvládl a neučinil opatření k zabránění protiprávnímu jednání.

5 PREVENCE PROTI DIVÁCKÉMU NÁSILÍ

Pozornost prevenci diváckého násilí se pozvolna v Evropě rozrůstá. Jde především o odstraňování prvků, které vedou k diváckému násilí. Mezi tyto nepříznivé faktory řadíme nevhodné domácí prostředí, nepříhodné trávení volného času, špatné životní vzory.

Dle Bureše (2006) preventivní práce můžeme rozdělit na sekundární prevenci, jež je zaměřena na mládež z rizikového prostředí, která doposud neměla s chuligánským chováním nic společného, ale stávají se rizikovou skupinou a terciální prevenci zaměřenou na pachatele násilí a trestných činů spojených s diváckým násilím.

V rámci sekundární prevence jde o zapojení dětí do pravidelného sportovního dění, které má svůj čas a řád. K pravidelnému docházení na fotbal je má motivovat diskuse či hra se slavnými hráči, klubové symbolické předměty, levnější vstupenky na zápasy. Tyto podněty je motivují k dodržování řádu. Pro klub to má také určitý přínos, budují si základnu slušných fanoušků a s tím spojenou návštěvnost. Tento přístup je ve velké míře užíván v Anglii a projekty jsou financovány státem, obcí nebo příslušným klubem.

Terciální prevence je poněkud finančně náročnější a i složitější. Jde především o starší mládež z řad chuligánů. Práce s nimi je složitá z toho hlediska, že pro ně jsou bitky s jinými chuligány vzrušující a na tolik adrenalinové, že jen těžko můžeme hledat něco dalšího, co by jejich zájem zaujalo víc. Zkušenosti s terciální prevencí mají v Německu a Belgii. V rámci prevence si belgičtí mladí chuligáni postavili vlastníma rukama domek s klubovnou, jinde zase holdují adrenalinovým sportům. V Německu jsou v kontaktu se sociálními pracovníky, kteří jim pomáhají v obtížných situacích.

Tyto programy mající charakter sociální práce, se snaží navodit vztah mezi sociálním pracovníkem a klientem. Jde o dlouhodobý charakter a jejich účinek se projevuje po delší době. V těchto případech nejde o spolupráci sociálních pracovníků a policie, ale o dosažení stejného cíle: bezpečnosti na fotbalových stadionech.

„Rozvoj různých fanouškovských aktivit se jeví jako účinný nástroj potírání násilí na stadionech.“ (Balcar, 2000 cit. podle Smolík, 2008, s. 211)

5.1 Legislativa v boji s diváckým násilím v rámci Evropy

Divácké násilí je nejrozšířenější na evropském kontinentu, kde existuje i nejvyvinutější politika proti tomuto nešvaru. V rámci evropské legislativy vyšly v platnost mnohé právní

předpisy, dokumenty, kampaně, které jsou užívány v boji proti fotbalovému chuligánství. V současnosti se setkáváme s protirasistickou politikou, která se orientuje na rasistické projevy jak v hledišti, tak i na hřišti a většina organizací bojujících proti fotbalovému chuligánství se tak začíná soustřeďovat na boj s fotbalovým rasismem. Můžeme říct, že v současnosti většina evropských zemí disponuje vlastními legislativními úpravami, které jsou inspirované britskými zkušenostmi.

5.1.1 Rada Evropy

Jako první z evropských mezivládních organizací se začala zabývat politikou proti fotbalovému chuligánství. Dne 1. listopadu 1985 vstoupila v platnost Evropská úmluva k diváckému násilí, v níž je obsažena řada doporučení k prodeji a konzumaci alkoholu, policejní spolupráci, identifikaci a nakládání s delikventy, pravidlům a prodeji lístků, k oplocení na stadionech.

Ti, kteří Úmluvu podepsali, se zavázali zajistit:

- „přiměřené veřejné prostředky na zamezení násilných a protiprávních incidentů na stadionech, v jejich bezprostřední blízkosti a na přístupových cestách využívaných diváky,
- úzkou spolupráci a uspokojivou výměnu informací mezi policejními složkami v různých lokalitách, které provádějí nebo mohou provádět dohled nad sportovním utkáním,
- přijetí a aplikace legislativy, která stanoví přiměřené tresty pro osoby, které byly shledány vinnými z trestných činů spojených s diváckým násilím.“ (Rada Evropy, 2005 cit. podle Smolík, 2008, s. 190)

Roku 1995 tuto Úmluvu přijala i Česká republika.

Na vzrůstající počet slovních rasistických útoků reagovala Rada Evropy zřízením Evropské komise proti rasismu a intoleranci, která se zabývá těmito útoky na fotbalových hřištích.

5.1.2 Evropská unie

Navazuje hlavně na Evropskou úmluvu k diváckému násilí. Evropská unie se fotbalovým násilím zabývá v rámci mezivládní politiky v oblasti policejní a justiční spolupráce v trestních věcech. Řada dokumentů, které se zabývají fotbalovým násilím, byla přijata na doporučení Rady Evropské Unie. Mezi tato doporučení patří odpovědnost organizátorů

sportovních podniků, o výměně informací, zamezení narušení veřejného pořádku a k regulaci těchto nepokojů při fotbalových utkáních.

Evropská unie iniciuje semináře a příručky o problematice diváckého násilí, které se zabývají především policejní prevencí a kontrolou násilí.

5.1.3 UEFA a FIFA

UEFA (Union of European Football Associations) je fotbalová organizace, která se snaží zlepšit situaci na fotbalových stadionech i mimo ně. Má k dispozici katalog s prohřešky diváků a sankcemi za tyto prohřešky. Pokud na stadionu dojde k diváckému násilí, v takové případě UEFA klub nebo svaz varuje, je mu udělena peněžité pokuta, zákaz účasti diváků na zápasech po určitou dobu, přeložení zápasů na jiný stadion nebo úplné uzavření stadionu.

FIFA (Fédération Internationale de Football Association) zabývá se problémy s fotbalovým chuligánstvím a rasismem. Její spolupráce probíhá s policií a národními a regionálními svazy. I když FIFA ve svých stanovách uvádí boj s chuligánstvím, angažuje se zejména v boji proti rasismu. Organizuje různé kampaně a žádá o pomoc vlády, fanoušky, hráče, rozhodčí a mnohé další v boji s rasismem ve fotbalové sféře.

5.2 Sociální práce s fanoušky

V České republice se tato specifická oblast sociální práce nachází jen v ojedinělé míře. Boj proti diváckému násilí je u nás stavěn na represivní formě, ale sociální problémy je třeba řešit, ne s nimi bojovat.

5.2.1 Práce formou fanprojektu

Fanprojekty organizují setkání mladých lidí se stejným zájmem o fotbalové zápasy a tyto jejich zájmy podporují.

První realizace fanprojektu proběhla v sedmdesátých letech dvacátého století v německém Mnichově, kdy se sociální pracovníci začali orientovat na fanoušky fotbalu. K prvnímu úkolu fanprojektu patřilo vytvoření komunikace mezi policií, fotbalovými zástupci a fotbalovými fanoušky. Postupem času se tato sociální práce s fanoušky rozšířila z Německa i do Nizozemí, Belgie, Švédska a dalších evropských zemí.

Ve fanprojektu jde o sociální práci s fanoušky. Hlavním cílem fanprojektu je působit preventivně proti vzniku fotbalového násilí. Mezi další cíle patří vést chuligány k takovým řešením konfliktů, ve kterých nemusí dojít k užití fyzického násilí. Snaha o odstranění předsudků, rasismu a xenofobie a chování napomáhající ke vzniku delikvence, což znamená, že se snaží zvyšovat jejich sebevědomí a sebevědomé chování mladistvých, stabilizování jejich vrstevnických skupin, dostat tuto problematiku do podvědomí společnosti a navázat dostatečný kontakt mezi vedením klubu a jejich fanoušky.

„Cílovou skupinu fanprojektů tvoří mladí fotbaloví fandové se sklonem k násilnému chování. Jsou zde zastoupeni příslušníci různých sociálních vrstev. Zdaleka sem nepatří jen muži, neboť počet žen neustále roste.“ (Šveřepa, 2002)

Hlavní metodou sociální práce s mladistvými chuligány prostřednictvím fanprojektu je streetwork. Jedná se o monitorování mladistvých fotbalových chuligánů v jejich volném čase na ulicích. Kde a kdy se schází, co je hlavní náplní jejich volného času, v jaké jsou věkové skupině a na základě těchto zjištěných informací vybudovat nabídku volnočasových aktivit a služeb pro ně poskytovaných. Pořádají různé sportovní turnaje, workshopy, vzdělávací akce, kterých se účastní i policie, úředníci a zástupci klubů.

V České republice se s preventivním programem fanprojekt setkáváme jen ojediněle a to při klubu FC Slovan Liberec. V roce 2005 vznikla klubovna, kde se mohou mladí fanoušci scházet i mimo dny zápasů. Zde mohou připravovat své akce a setkávat se s trenéry i hráči. Jde spíše o méně propracovanější formu než v Německu. V rámci tohoto fanprojektu bylo umožněno dvanácti fotbalovým fanouškům ze čtyř českých fotbalových klubů vyjet na týdenní vzdělávací program do Anglie.

5.2.2 Resocializační programy

Tyto programy se zaměřují na pachatele diváckého násilí, snaží se předejít recidivě a minimalizovat kriminální dopady na mladistvé.

Důležitým krokem v boji proti diváckému násilí se stal alternativní trest – zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce. Podstata tohoto alternativního trestu spočívá v tom, že soud může uložit zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce až na dobu deseti let. Odsouzený se v době trvání trestu nemůže účastnit akcí a v době konání je povinen podle pokynů probačního úředníka hlásit se na příslušné stanici Policie České republiky. Původně byla kontrola plně ponechána v rukou příslušníků Probační a mediační

služby (dále PMS), jejíž pracovníci měli nad odsouzeným vykonávat v určitou dobu dohled. Vzhledem k nedostačujícím personálním kapacitám PMS se toto řešení ukázalo jako nereálné. Výsledkem je kompromis mezi PMS a policií nad dohledem odsouzeného. Role policie spočívá v souhlasu s probačním plánem a kontrolou, zda se odsouzený dostavil v čase konání akce k určitému místnímu útvaru policie. Udělení trestu se vztahuje na chování jedince v průběhu celé akce, čili i při přesunu na ni. Jestliže odsouzený neuposlechne zákazů a nadále chodí na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, na které má zákaz vstupu, hrozí mu trestní stíhání za maření výkonu úředního rozhodnutí s horní hranicí tři roky.

Na aplikaci tohoto alternativního trestu, se čekalo dlouhá léta, neboť jediným fungujícím bičem na fotbalové chuligány je zákaz vstupu na jejich milovaný fotbal. V Anglii se tento alternativní trest těší velkému úspěchu a vede také k menší míře diváckých násilností na stadionech. Tento trest má i významný preventivní charakter.

Rozhodnutí o vykonání alternativního trestu může být učiněno již na fotbalovém stadionu. V roce 2008 proběhlo na stadionu první zkrácené soudní řízení. V dnešní době je soudce přítomen pouze na fotbalových utkáních, kde se předpokládá příchod nedisciplinovaných a agresivních fanoušků. Můj pohled na toto mobilní soudnictví je poněkud skeptický, neboť se domnívám, že by se spíše ještě měla zpřísnit nynější opatření proti chuligánům, kdy by k porušování zákona nemuselo docházet.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 REALIZACE VÝZKUMU

Praktické části předcházela přípravná část výzkumu, kde jsem se zaměřila na studium odborné literatury a prací z oblasti diváckého násilí.

Problematiku diváckého násilí a policie poznamenaly proměny, které s sebou přinesla změna zákona v roce 2009. Tato změna vedla k odchodu policistů z fotbalových stadionů a otázkou je, jestli toto nahrazení policistů pořadatelskou službou vybízí fotbalové chuligány k častějšímu páchání diváckého násilí na stadionech.

V této kapitole představuji skutečnosti, které jsem si musela ujasnit před samotným zahájením výzkumu v terénu. Jedná se o formulaci výzkumného problému, hlavního cíle, dílčích cílů, výzkumných otázek a druhu výzkumu. Dalším úkolem pak bylo definování výzkumného vzorku, metody výzkumu a výzkumného nástroje.

6.1 Formulace výzkumného problému

„Formulování výzkumného problému znamená jasně pojmenovat, čemu se budeme ve výzkumu věnovat.“ (Švaříček, Šedřová, 2007, s. 64)

Dle Švaříčka a Šedřové (2007) je výzkumný problém formulován jako oznamovací věta, která je obecnější a blíží se k tomu, co bývá označováno jako „téma“ výzkumu.

Výzkumný problém pro mou bakalářskou práci zní: *Divácké násilí z pohledu příslušníků Policie České republiky.*

6.2 Metoda výzkumu

Vzhledem k výzkumnému problému a omezenému počtu informantů jsem se rozhodla zvolit kvalitativní výzkum. To z toho důvodu, že v přímém kontaktu s fotbalovými chuligány je jedna složka Policie ČR a to speciální pořádková jednotka, která se nachází pouze v Praze, Brně a Ostravě. Díky kvalitativnímu výzkumu můžeme do hloubky prozkoumat určitý široký jev a zjistit o něm tak co nejvíce informací.

Jako metodu pro získání potřebných dat jsem zvolila strukturovaný rozhovor s otevřenými otázkami. Strukturovaný rozhovor spočívá v tom, že jsem si předem pečlivě formulovala otázky s relativně omezenou možností ptát se i na jiné otázky. Tím se mi omezuje možnost, že se tato data budou u jednotlivých informantů lišit.

Prostřednictvím kvalitativního výzkumu mi bylo umožněno soustředit se na každého informanta zvlášť. Výhodou také je, že jsem mohla navázat osobní kontakt, což si myslím, je velmi podstatné vzhledem k tomu, jak důvěrné informace mi byly svěřovány.

Informanty jsem na začátku rozhovoru seznámila s oblastí, které se otázky týkaly. Byli obeznámeni také s tím, že rozhovory budou nahrávány mobilním telefonem. Žádný z informantů k tomu neměl výhrady a všichni souhlasili.

Získané záznamy z rozhovorů byly převedeny do písemné podoby, která sloužila k následné analýze. Informanti nejsou v prepisech jmenováni, neboť jsem přislíbila zachovat anonymitu.

6.3 Cíl výzkumu

Cílem výzkumu je zjistit, jaký názor zastávají příslušníci Policie ČR na situaci současného diváckého násilí a jaký mají názor na jejich opuštění stadionů, kdy pravomoc otázky řešení diváckého násilí byla předána pořadatelské službě.

Tento cíl výzkumu jsem si rozdělila na dva hlavní cíle, kdy každý z hlavních cílů má dílčí cíle:

První hlavní cíl: Zjistit jaký názor zastávají příslušníci Policie ČR na situaci současného diváckého násilí.

Dílčí cíl:

Zjistit, jaký je úkol policie proti diváckému násilí.

Zjistit, jaké jsou nejčastější projevy diváckého násilí.

Zjistit, zda se liší opatření policie proti zahraničním fotbalovým chuligánům.

Zjistit, zda jde nějakým způsobem předejít vzniku diváckého násilí.

Druhý hlavní cíl: Zjistit jaký názor mají příslušníci Policie ČR na jejich opuštění stadionů, kdy pravomoc otázky řešení diváckého násilí byla předána pořadatelské službě

Dílčí cíl:

Zjistit, zda se změnilo postavení pořadatelské služby a Policie ČR od roku 2009.

Zjistit, zda jsou dostatečná opatření pořadatelské služby proti fotbalovým chuligánům.

Zjistit, jakým způsobem probíhá spolupráce mezi pořadatelskou službou a Policií ČR.

Zjistit, jaký názor mají policisté na své opuštění fotbalových stadionů

6.4 Výzkumné otázky

„Výzkumné otázky tvoří jádro každého výzkumného projektu. Plní dvě základní funkce: pomáhají zaostřit výzkum tak, aby poskytl výsledky v souladu se stanovenými cíli, a ukazují také cestu, jak výzkum vést. Výzkumné otázky musí být v souladu se stanoveným cíli a výzkumným problémem“ (Švaříček, Šed'ová, 2007, s. 69).

Pro výzkum mé bakalářské práce jsem zvolila tyto výzkumné otázky:

- Jaký názor mají příslušníci Policie České republiky na situaci současného diváckého násilí?
 - Jaký je úkol policie proti diváckému násilí?
 - Jaké jsou nejčastější projevy diváckého násilí?
 - Liší se opatření policie proti zahraničním chuligánům?
 - Lze nějakým způsobem předejít vzniku diváckého násilí?
- Jaký názor mají příslušníci Policie České republiky na jejich opuštění fotbalových stadionů, kdy pravomoc otázky řešení diváckého násilí byla předána pořadatelské službě?
 - Změnilo se postavení pořadatelské služby a policie od roku 2009?
 - Jaký je názor policistů na jejich opuštění fotbalových stadionů?
 - Jsou opatření pořadatelské služby proti fotbalovým chuligánům dostatečná?
 - Jakým způsobem probíhá spolupráce mezi pořadatelskou službou a policií?

6.4.1 Připravené okruhy otázek rozhovoru

Otázky jsem rozdělila do tří okruhů, které by se daly charakterizovat jako účel policie (úvodní otázky), pořadatelská služba a policie (hlavní otázky), a preventivní opatření (ukončovací otázky).

Dle Švaříčka a Šed'ové (2007) mají úvodní otázky za cíl navodit spontánní vyprávění účastníka. Otázky jsou stavěné na jednoduchosti a navození empatie k účastníkovi výzkumu.

Účel policie:

- Mohl/a byste mi popsat jaký je Váš úkol při zásahu proti fotbalovým chuligánům?
- Mohl/a byste mi říct, co si myslíte a jak hodnotíte situaci, kdy od roku 2009 již není policie přítomna na fotbalových stadionech?

Tyto otázky byly zaměřeny na všeobecné úkoly policie při fotbalových utkáních. Jaké jsou jejich primární úkoly a co si myslí o změně zákona, jestli vedla ke zlepšení situace nebo naopak se situace zhoršila.

Hlavní otázky jsou dle Švaříčka a Šedové (2007) hlavní páteří celého rozhovoru, neboť účastníka vedou k tomu, aby vyprávěl o tématech, která jsou jádrem výzkumu. Tyto otázky musí být předem pečlivě formulovány s ohledem na to, aby neomezovaly odpovědi a zároveň aby pokrývaly zájem výzkumu. Cílem je snaha probudit v jedinci, aby hovořil o svých zážitcích, dojmech a přesvědčeních.

Mé hlavní otázky mají deskriptivní podobu. Zvolila jsem tak z toho důvodu, aby se mi nedostalo spekulativní odpovědi. Zejména otázky *Proč?*.

Pořadatelská služba a policie:

- Jaké jsou nejčastější projevy fotbalového chuligánství, se kterými se setkáváte? Zneužívají fotbaloví chuligáni situace, kdy již není PČR přítomna na fotbalových stadionech?
- Co si myslíte o opatření pořadatelské služby proti fotbalovým chuligánům? Jeví se vám tato opatření jako dostatečná?
- Jakým způsobem probíhá spolupráce mezi PČR a pořadatelskou službou?
- Kdo vyhodnocuje situaci v případě, že pořadatelská služba situaci na stadionu nezvládá?
- Liší se opatření PČR proti fotbalovým chuligánům při zápasech domácí ligy jako při zápasech zahraničních týmů s domácími? A jak?

Hlavními otázkami jsem se zaměřila na nejčastější projevy diváckého násilí.

Mezi stěžejní informace získané hlavními otázkami bych řadila především způsob spolupráce policie a pořadatelské služby před, při a po fotbalovém zápase a názor policistů na zvládání situací diváckého násilí na stadionech ze strany pořadatelské služby.

V poslední části tzv. ukončovacích otázek mě zajímalo, jakým způsobem jde diváckému násilí předcházet. V poslední otázce jsem informantům nechala možnost vyjádřit k tématu.

Preventivní opatření:

- Jde nějakým způsobem předejít vzniku diváckého násilí na stadionech? Jakým?
- Je něco, na co jsme během rozhovoru zapomněli?
- Chtěl/a byste zdůraznit nějakou oblast, o které jsme se bavili?

6.5 Výzkumný vzorek

Výzkumný vzorek pro svou práci jsem získala na základě záměrného výběru.

„Za záměrný výběr výzkumného vzorku tedy označujeme takový postup, kdy cíleně vyhledáváme účastníky podle jejich určitých vlastností. Kritériem výběru je právě vybraná vlastnost nebo stav. Znamená to tedy, že na základě stanoveného kritéria cíleně vyhledáváme pouze ty jedince, kteří toto kritérium splňují a současně jsou ochotní se do výzkumu zapojit.“ (Patton, 1990, cit. podle Miovský, 2006, s.135).

Pro potřebu mého zkoumání a naplnění teoretického cíle tvoří výzkumný vzorek pět příslušníků Policie České republiky, přesněji příslušníci speciální pořádkové jednotky v Brně. Co považuji jako velké plus je to, že se mi podařilo získat i jednu ženu, která dva roky sloužila u pořádkové jednotky v Brně.

Všech pět informantů sloužilo u pořádkové jednotky již dříve. Nyní slouží ve Zlínském kraji na obvodních odděleních.

6.5.1 Charakteristika informantů

Z důvodu přislíbené anonymity nebyla použita jména informantů, ale použila jsem abecední označení.

Informant A

- Policista je ve službě zařazen od roku 2006
- Do roku 2011 působil u speciální pořádkové jednotky v Brně, nyní slouží u pořádkové jednotky ve Zlíně

Informant B

- Policista je ve službě od roku 1995
- Působí jako metodik pořádkových jednotek

Informant C

- Policista je ve službě zařazen od roku 2008
- Do roku 2010 působil u speciální pořádkové jednotky v Brně, nyní slouží u pořádkové jednotky ve Zlíně

Informant D

- Policista je ve službě od roku 2005
- Stále působí u speciální pořádkové jednotky, i když přiznává, že už je pro něj tato práce vyčerpávající.

Informantka E

- Policistka je ve službě od roku 2009
- Do roku 2011 působila u speciální pořádkové jednotky v Brně, nyní slouží u pořádkové jednotky ve Zlíně

6.6 Způsob získávání a zpracování dat

Data jsem získávala v průběhu ledna až března roku 2012. S některými informanty nebyla spolupráce vůbec jednoduchá, ale nakonec se mi data podařilo získat.

Získaná data jsem nejprve podrobila transkripci, tato data jsem si přečetla a v textu graficky zpřehlednila pomocí barevného rozlišení části, které se mi zdály podstatné vzhledem k výzkumnému problému. Tím došlo k omezení dat, během kterého jsem vydělila podstatné informace od zbylých méně podstatných.

Následná práce s vybranými výroky spočívala v aplikaci metody vytváření trsů. Metoda vytváření trsů slouží k seskupení jednotlivých výroků do skupin na základě podobnosti. V mé bakalářské práci se jedná o vytváření skupin s jistým tematickým překryvem. „Tímto procesem vznikají obecnější, induktivně zformované kategorie, jejichž řazení do dané skupiny (trsů) je asociováno s určitými opakujícími se znaky, určitými charakteristickým uspořádáním atd.“ (Miovský, 2006, s. 221)

Pro zaznamenávání svého postupu jsem zvolila výčet kategorií, které jsem doplnila výroky informantů.

7 VYHODNOCENÍ ROZHOVORŮ

V této kapitole se zaměřím na výsledky výzkumu vzešlých z odpovědí informantů. Vzhledem k tomu, že se mi jako informanta podařilo získat i ženu, je možné si povšimnout, že její odpovědi se od těch mužských liší.

7.1 Oblast „Příslušníci Policie ČR a divácké násilí“

Tuto obecnou kategorii (oblast) jsem vytvořila na základě odpovědí informantů, které se týkaly jejich názorů na divácké násilí. Nashromážděné výroky této oblasti jsem následně roztřídila do kategorií.

Kategorie 1 – Úkol policie

Všichni čtyři informanti na otázku, jaké jsou hlavní úkoly policie proti fotbalovým chuligánům, odpověděli v podstatě stejně. Pouze odpověď informantky E se lišila, neboť jako žena ve speciální pořádkové jednotce neměla stejné úkoly jako muži.

Informant A – „¹... Zabezpečit dodržování veřejného pořádku na stadionech, aby nedocházelo k určitým potyčkám, ublížení na zdraví, poškozování majetku...Úkol eliminovat tady tyto jedince nebo skupinky a nastolit zpět pořádek na stadionech.“

Informant B - „Úkoly vyplývají ze zákona č.273/2008 Sbírký O Policii České republiky...Hlavním úkolem zabránit dalšímu konfliktu a zajistit konkrétní pachatele.“

Informant C – „Chrání bezpečnost osob a majetku, rovněž působí při zajišťování veřejného pořádku a bezpečnosti a hlavně provádí bezpečnostní opatření k jeho obnově, když je nějakým závažným způsobem narušen.“

Informant D – „... Úkol policie jednoznačně spočívá v ochraně osob a majetku. Pokud se fanoušci dopouštějí protiprávního jednání, je naším úkolem zasáhnout a tomuto protiprávnímu jednání zamezit a nastolit zpět pořádek.“

Informantka E – „Můj post bylo točení policejních zákroků při jednotném zásahu speciální pořádkové jednotky, kdy tyto záznamy byly následně použity jako důkazní materiál v případě možných stížností na konkrétní zákroky policie. Žena ve speciální pořádkové jednotce je vždy potřebná pro bezpečnostní prohlídky žen.“

¹ ... - text je vyňat z větší pasáže nebo mu předchází, či po něm následuje další text

Kategorie 2 – Projevy diváckého násilí

Vzhledem k tomu, že jsou to policisté, kteří se setkávali s fotbalovými fanoušky a jejich výpady, zajímalo mě, s jakými jejich nejčastějšími projevy se setkali. Co se týká této otázky, u všech informantů se setkáváme s běžnými projevy, kterými můžeme být svědky na fotbalových stadionech a které mohou vést až k zákroku policie.

Informant A – „...Skandováním, popichováním druhé strany, že na sebe křičí přes tribuny...začínají házet petky od piva, poté se snaží dostat co nejbližší k sobě... Dochází k fyzickému napadání buď mezi pořadatelskou službou a jednou stranou nebo dvěma tábory těch chuligánů mezi táborem domácích a hostů....“

Informant B – „...Ničení majetku a napadání osob...Domluvené rvačky mezi chuligány různých klubů.“

Informant C – „...Rasismu...Vulgarismy, skandování hesel různých proti policii, prostě proti fanouškům, dále je to zábavní pyrotechnika, vlastně, kdy se myslí nějaké zapalování světlic přímo vlastně v ochozech nebo kdy hází fanoušci nějaké pyrotechniky, výbušniny přímo na hrací plochu...Pálení šál protivníků, zapalování sedaček...Všeobecné poškozování vybavení toho stadionu, vytrhávání sedaček.“

Informant D – „Ničení soukromého majetku klubu, vběhnutí na hrací plochu, vytrhávání sedaček, pouštění různých světlic a dýmovic. Pak jsou to různé bitky, ať už mezi sebou, pořadateli nebo policií...Vyvolávání různých hesel, bučení, nadávky, házení věcí na hrací plochu, je jich hodně.,,

Informantka E – „U fanoušků je neproblematičtější kombinace alkoholu a agresivního jednání. Syndrom skupinového chování...Se projevuje chováním, které fanoušci projevují pouze při účasti na utkání... Umocněno právě anonymitou ve skupině a pocitem síly. ...Se mnozí případy, kde se na různých sociálních sítích nebo webech jednotlivých fanoušků předem domlouvají místa mimo stadion a okolí stadionu, kde se plánuje fyzický střet mezi fanoušky obou klubů.“

Kategorie 3 – Zahraniční chuligáni

Není výjimkou, že stadiony v ČR navštěvují i chuligáni ze zahraničí, především pak ti z Polska. Zajímalo mě, jestli se opatření policie proti nim liší. Informanti se takovýchto utkání účastní zřídka kdy, jelikož utkání mezinárodního měřítka se odehrávají v Praze a

tam má působnost speciální pořádková jednotka. Informanti spíše než z vlastní zkušenosti, odpovídali všeobecnými znalostmi.

Informant A – „...*Vesměs se to neliší, ta taktika je postupem pořád stejná...Rozdíly, tak je to podle počtu nasazených lidí a prostředků, které na tuto situaci jdou.*“

Informant B – „...*Liší se především podle počtu očekávaných diváků...Opatření k mezinárodnímu utkání je spojeno pracnější získávání informací o chuligánech. Nutno uznat, že v těchto ohledech funguje mezinárodní spolupráce mezi policejními sbory výborně.*“

Informant C – „...*Myslím si, že profesionální bezpečnostní služba a vlastně nejvíc se to hraje ve velkých městech, jakože Praha, takže tam je vlastně speciální pořádková jednotka.*“

Informant D – „*V případě zahraničních fanoušků, můžu říct, že nejproblémovější jsou ti polští. Ti nerespektují nikoho. V takovémto případě jsou opatření policie velmi precizní. ...Baník ostrava má družbu s polskými kluby, kdy to divácké násilí ve většině případů nepáchají fanoušci baníku, ale polští návštěvníci fotbalu, dá-li se to tak říct.,*

Informantka E – „...*Při zahraničních návštěvách se velitelé opatření snaží nasazovat více sil a prostředků a to z toho důvodu, že v případě nezvládnutí situace, by mohl nastat skandál v mezinárodním měřítku.*“

Kategorie 4 – Prevence

Prevence proti fotbalovým chuligánům a vzniku diváckého násilí je velmi důležitá. Proto jsem informantům položila otázku, jestli jde nějakým způsobem předejít vzniku diváckého násilí, aniž by byla použita represe ze strany pořadatelů nebo policie. Informant B zmínil preventivní program, který funguje v Německu, co je ovšem důležité si uvědomit, je to, že tyto programy jsou zaměřené na jednotlivce, ale agresivních fanoušků jsou stovky. Nejobsáhlejší odpovědi se mi dostalo od informanta C, bylo vidět, že stránka prevence je pro něj opravdu důležitá.

V otázce prevence informant B a C zmínili i finanční stránku klubů, kdy kluby za vidinou vydělaných peněz z prodeje vstupenek jsou ochotni pouštět na stadiony i osoby, které by měly mít zákaz účastnit se sportovních akcí.

Informant A – „...*Nejlepší model ze své vlastní zkušenosti co vím, tak je v Anglii...Aby se ti lidi tam teda nedostali...Ti lidi, nebo ti chuligáni se tam dostanou a pak už ten problém se musí řešit represivně.*“

Informant B – „...*Utkají se dvě strany v souboji nelze očekávat, že rivalita, která střet provází, končí na pomezí čáře kolbiště. Vždyť konflikt je podstatou celého dění. ...Poznal jsem několik zajímavých preventivních programů v Německu. Jde ale o promyšlenou kombinaci preventivně-represivních kroků, který si u nás nikdo netroufne realizovat.*“

Informant C – „...*Nepouštěl problémové lidi na stadion...Bezpečnostní agentura, která prostě nekoná nebo plně nevyužívá své kompetence, pouští na stadion opilé osoby, jo prostě nedělá kvalitní ty prohlídky, jo že opravdu lidi tam přenáší předměty...Ta agentura, když by tam ty lidi nepustila, může se odvolat na provozní řád. ...Zvýšené tresty v případě, že fanoušek je jasně usvědčen z toho, že na stadionech dělá nějaký nepořádek a že se jedná o výtržnictví...Počínaje od zákazu vstupu až po nějakou vysokou finanční sankci.*“

Informant D – „...*Tak určitě lepší vybavení fotbalových stadionů...Kvalitní kamerový systém...Prodávání lístku na občanku...Soudce přítomný na fotbalovém stadionu...Nečekali na soud několik měsíců, ale došlo k němu hned v prostorách stadionu. ...Tvrdší tresty pro fanoušky. ...Pořadatelská služba by vůbec neměla na stadiony pouštět opilé lidi.*“

Informantka E – „*Rozhodně je od roku 2009 zanedbána preventivní stránka věci, protože policie vždy nastupuje až v případě represe, což je naprosto neodpovědné dnešní době, kde je preventivní stránka upřednostňována...Fakt, že jsou zde přítomni těžkooděnci, může vést k jisté prevenci. ...Prevenci však zajišťuje antikonfliktní tým...Jejich heslem je „SLOVA NĚ ZBRANĚ“.*“

7.2 Oblast „Názor policistů na situaci, kdy pravomoc otázky řešení diváckého násilí na fotbalových stadionech byla předána pořadatelské službě“

Název této oblasti vznikl na základě stavu, kdy policie v roce 2009 opustila fotbalové stadiony, a represivní úkoly připadly pořadatelské službě. Zajímalo mě, jak příslušníci policie hodnotí práci pořadatelské služby a jestli si myslí, že jsou tato opatření dostatečná.

Oblast jsem opět rozdělila do kategorií.

Kategorie 1 – Změna pro Policii ČR

V roce 2009 došlo změnou zákona k tomu, že policie opustila fotbalové stadiony. Zajímalo mě, jaký názor na tuto situaci informanti mají. Zda s tímto postupem souhlasí či nikoliv.

Informant A – „*Tak jelikož jsem zažil i dobu před rokem 2009 i po roce 2009, tak si myslím, že ta přítomnost policie na stadionech je dobrá. Když byla policie na stadionech, bylo podle mého názoru lepší.*“

Informant B – „*Jediná změna je v tom, že nestojíme na tribunách ve stadionu, ale hned za nimi na ulici. Když to shrnu, pro policii se nezměnilo téměř nic – jen stojíme o patnáct metrů dále.*“

Informant C – „*Situace je v podstatě stejná, prostě do roku 2009 vlastně policie byla přítomna na stadionech, prostě kdy mohla bezprostředně zasahovat a reagovat... Je tam nějaký čas prodlení, dejme tomu pět minut, kdy se vlastně ty pořádkové jednotky přemístí na ten stadion.*“

Informant D – „*Ta policie tam tak či tak je, akorát stojí před stadionem, kde doprovodí fanoušky na stadion a pak zase zpátky na nádraží. Ssi myslím, že na jednu stranu je lepší, když policie na fotbalovém stadionu už není, jo, protože fotbal je soukromá akce. ...Ale zase na druhou stranu, stejně tam pořád ta policie před stadionem je a čeká... Myslím si, že obě varianty mají pro a proti, protože fotbal se bez policie neobejde, na stadionech už možná jo, ale jinak jde o práci policie při fotbale zejména o pochody městem fanoušků a dodržování pořádků před stadionem.*“

Informantka E – „*Dle mého názoru při rizikových utkáních, kde je situace silně vyhrocena a fanoušci působí agresivně, místní pořadatelé situaci nejsou schopni zvládnout.*“

Kategorie 2 – Opatření pořadatelské služby

Pořadatelská služba zastává bezpečnostní složku na stadionech místo policie. Proto jsem položila otázku, zda si policisté myslí, jestli jsou opatření pořadatelské služby proti fotbalovým chuligánům dostačující.

Informant A – „*...Dělají, co můžou...*“

Informant B – „*...Nechávají jako pořadatelé najímat rváči, kteří mají blízko k domácím klubům. ...Možnost legálně se porvat s chuligány hostí. ...Pořadatelé samotní mnohdy pomyslnou rozbuškou v konfliktu, jsem zažil mnohokrát na vlastní oči. ...K hrozbě finančních sankcí organizátoři dodržují stanovená bezpečnostní agentura.*“

Informant C – „*Pořadatelská služba je velmi často nedostačující... Agentura najímá buďto staré lidi, důchodce nebo zase potažmo příliš mladé lidi jako svým věkem vypadají na patnáct šestnáct let... Členem ochranky stane vlastně ve skutečnosti fanoušek tvrdého jádra*“

soupeře fanouškovského tábora prostě domácího nebo hostujícího, který potom vlastně může záměrně dráždit fanoušky.“

Informant D – „...*Je pravdou, že do svých řad najímají radikální fanoušky domácího týmu, kteří běžně stojí za vyprovokování fanoušků týmu hostujícího...Berou to jako možnost jít se s nimi pobít. Hlavní problém v opatření... Vidím v tom, že na stadion pouští opilé lidi, kteří jsou často také ohniskem vzniku konfliktů a vyvolávají šarvátky a provokují policii. ...Myslím si, že se to postupem času zlepšuje a zlepšovat bude.*“

Informantka E – „*Rozhodně ne. ...Skutečnost, že pořadatelé nejsou vybíráni dle určitých parametrů fyzických předpokladů, značně nešťastné. ...Setkáváme se s důchodci, kteří pořadatelskou činnost berou jako dobrý přivýdělek. ...U pořadatelů by měl být stanoven parametr fyzické zdatnosti a také inteligence v podobě poznatků z psychologie.*“

Kategorie 3 – Spolupráce mezi pořadatelskou službou a Policií ČR

Pořadatelská služba a policie jsou dvě složky, které by měly chránit bezpečnost na stadionech. Při utkáních je velmi důležitá spolupráce mezi těmito dvěma subjekty a to takovým způsobem, aby se mohlo předejít vzniku diváckého násilí.

Informant A – „...*Jak za pořadatelskou službu, tak za policii je vždycky v uvozovkách velitel opatření... Se sejde vlastně vedoucí opatření a nějaký ten za tu pořadatelskou službu, nějaká osoba a určí, že do určité doby bude na stadionu ta pořadatelská služba toho týmu, a když už to nebude zvládat, tak zavolá policii. ...Ta spolupráce je vlastně úzká... Spolupráce je dobrá, akorát to provedení je kolikrát horší. ...Poslední slovo, jestli bude nasazena policie je na tom vedoucím opatření za policii.*“

Informant B – „...*Povinnost uzavřít před každým významnějším utkáním takzvanou Dohodu o spolupráci s policií. ...Jsou projednány kompetence jednotlivých subjektů. ...Ujasněny počty pořadatelů a situace, které bude řešit pořadatel a situace, kdy převezme kontrolu nad děním policie. ...Organizace činnosti pořadatelů zodpovídá i za posouzení stavu, kdy se situace začíná vymykat a je potřeba zavolat policii. ...Zástupce policie může samozřejmě rozhodnout o zásahu policie nezávisle na vůli organizátora. ...V případě, že je život a zdraví v ohrožení je povinna konat.*“

Informant C – „...*Komunikuje vedoucí pořádkové jednotky s hlavním pořadatelem... Ten informuje o celkové situaci na stadioně, jo, může mu dát nějaké informace z hlediska, kolik se předpokládá hostujících fanoušků, že by mohlo přijet a vlastně říkám, veškerá komuni-*

kace funguje mezi dvěma těmito osobami. ...Jakmile už to nezvládají, dá hlavní pořadatel pokyn hlavnímu vedoucímu pořádkové jednotky.“

Informant D – „...*Velmi úzká. Kdy vlastně velící důstojník za policii je přítomen s velitelem pořadatelské služby na stadionu u kamerového systému. Policie zasahuje na stadionech jen na předchozí výzvy pořadatele a o provedení způsobu zákroku rozhoduje velitel opatření.“*

Informantka E – „...*Stanovena osoba odpovědná za konkrétní situace jak z řad pořadatelů, tak z řad policie. Pořadatel je povinen dopředu policii informovat o vznikající situaci tak, aby byli policisté připraveni brzy reagovat.“*

Kategorie 4 – Nepřítomnost Policie ČR na fotbalových stadionech

Na fotbalových stadionech dnes působí jen pořadatelská služba. Proto jsem informantům položila otázku, zdali si myslí, že fotbaloví chuligáni zneužívají této situace, kdy policie není přítomna přímo na stadionech.

Informant A – „*Já si myslím, že určitě...Pořadatelských služeb je daleko míň a na padesát těch fotbalových chuligánů tam stojí řada osmi deseti těch pořadatelů...Chuligáni vidí, že je to jenom v uvozovkách pořadatelská služba.“*

Informant B – „*Násilí na stadionech zdaleka není největším problémem spojeným s chuligánstvím. Jde o to, že je to problém nejvíce viditelný...“*

Informant C – „*Na tuhle otázku by nejlépe odpověděl vlastně samotný návštěvník a účastník tady toho fotbalového střetnutí. ...Z hlediska policie nejsem schopný Vám prostě zodpovědět tuto otázku, protože nevím, co se tam děje, když vlastně nejsem přítomen přímo na stadionu. ...Sám divák posoudí, kdy se cítí bezpečně, jestli je tam ta policie je přímo přítomna ne tom stadionu nebo není.“*

Informant D – „*Myslím si, že situace nezneužívají... Když tam byla přítomna policie, tak z ní možná měli respekt... Pokud tam ti lidi jdou na ten fotbal už s tím, že se jdou prostě poprat, tak tomu nezabrání ani pořadatelská služba, ani policie.“*

Informantka E – „*Dle mého názoru fotbaloví chuligáni situace zneužívají, přece jenom pořadatelská služba není tak dobře vybavena jako policie. Dnešní fanoušky již nemůžeme radit mezi srdcaře, kteří přijeli podpořit svůj tým, ke kterému inklinují celý život, dnes se setkáváme s osobami, které příslušnost ke klubu berou jako jakousi záminku pro možný agresivní střet s protistranou.“*

7.3 Interpretace výsledků výzkumu

V této kapitole se pokusím odpovědět za pomoci dílčích výzkumných otázek na výzkumný cíl a upozornit na podstatné skutečnosti, které jsem v průběhu výzkumného šetření zjistila. Mým úmyslem je v dalších stránkách shrnout získané informace.

Cílem výzkumu bylo odpovědět na otázku: Jaký mají příslušníci Policie České republiky názor na situaci současného diváckého násilí?

Pro zodpovězení prvního hlavního cíle výzkumu jsem použila čtyři výzkumné otázky.

První z nich jsem se snažila zjistit, jaký je úkol policie proti diváckému násilí.

Zajímala jsem se o konkrétní úkoly, které policisté zastávají v případě vzniku konfliktů mezi diváky. Odpovědi informantů se výrazně nelišily. Jejich úkoly vyplývají především ze zákona O Policii České republiky, což znamená, že na prvním místě je chránit bezpečnost osob a majetku a předcházet vzniku nových konfliktů. Odpověď, která se lišila, byla informantky E, ta jako žena u speciální pořádkové jednotky zastávala funkce, kde se nedostala do přímého kontaktu s fotbalovými chuligány.

Druhou dílčí otázkou jsem se zajímala o nejčastější projevy diváckého násilí, se kterým se policisté setkávají. Z výzkumného šetření plyne, že projevy fanoušků jsou různé. Ze získaných dat ale plyne, že mezi nejčastější projevy na našich stadionech řadí policisté napadání osob a majetku, kdy se fanoušci posilnění alkoholem a anonymitou skupiny nebojí dát průchod svému agresivnímu jednání. Napadají pořadatele i policii.

Následujícím problémem a projevem diváckého násilí, který z výzkumu vyplynul, jsou domluvené rvačky chuligánů. Bitky bývají z pravidla domluveny několik minut před utkáním a policie je není schopna odhalit. Tyto domluvené rvačky mimo stadiony jsou jen pomyslnou špičkou ledovce.

Z dalších výpovědí informantů vyplývá, že fotbaloví chuligáni berou agresivní jednání jako součást trávení volného času a chodí na fotbal za účelem vyvolání konfliktu.

Třetí dílčí otázkou jsem zjišťovala, zdali se nějakým způsobem liší opatření policie proti zahraničním chuligánům. Z výzkumného šetření plyne, že opatření policie se nijak výrazně neliší od běžných utkání české ligy. V případech zahraničních diváků je prioritou získat co nejvíce informací o příjezdu fanoušků. Opatření policie se tedy liší podle počtu očekávaných diváků a jejich pověsti. Mezi nejobávanější patří polští fanoušci, kteří mají družbu s českými chuligány.

V tomto případě se opatření policie liší pouze v počtu nasazených policistů, což by mělo předcházet takovým událostem, které vylíčil informant C. Dne 8. ledna 2011 sehrál tým Zlína přátelské utkání se Spartakem Trnava v Luhačovicích, kde došlo k závažnému pochybení ze strany pořadatelů i policie. Trnava má jedny z nejradiálnějších fanoušků Slovenska a do Luhačovic jich přijelo několik stovek. Na místě byla pouze dvě družstva pořádkové jednotky, což odpovídá zhruba čtyřiceti policistům. Situace se stala vyhrocenou a policisté museli narychlo svolávat speciální pořádkovou jednotku z Brna. Proto je důležité předem zjistit informace a situaci nepodceňovat.

Pomocí čtvrté dílčí otázky jsem se snažila zjistit, jakým způsobem jde předejít vzniku diváckého násilí a konfliktů na stadionech. Na tento fakt nezaujímají informanti jednotný názor. Podle některých dochází k porušování prevence ze strany pořadatelů a majitelů klubů. Co se týká pořadatelů, jde především o to, že na stadion pouští opilé lidi a nevyužívají plně své kompetence. V případě problémů se může pořadatelská služba obrátit na provozní řád objektu, kde jsou pravidla jasně stanovena. Pokud jde o majitele klubu, ti porušují prevenci tím způsobem, že jsou pro ně peníze na prvním místě a tak se stává i agresivní fanoušek, platicím fanouškem. Majitelé si však neuvědomují, že tento fanoušek jim na stadionu udělá škodu za několik tisíc korun. Na druhou stranu informanti souhlasí s preventivním modelem, který již řadu let funguje v Anglii

Za nejúčinnější metodu prevence považují informanti zpřísnění trestů pro fotbalové fanoušky i majitele klubů. Jako nejlepší možný způsob v předcházení vzniku diváckého násilí se jeví zákaz vstupu na stadion. Další možné způsoby prevence uvedli informanti prodej vstupenek na občanský průkaz a přítomnost soudce na stadionu.

Pouze informantka E odpověděla, že pro ni je jistou prevencí přítomnost těžkooděnců na stadionu.

Druhým cílem výzkumu bylo odpovědět na otázku: Jaký názor mají příslušníci policie na jejich opuštění fotbalových stadionů, kdy pravomoc otázky řešení diváckého násilí byla předána pořadatelské službě?

Pro zodpovězení hlavního cíle jsem opět zvolila čtyři dílčí otázky.

První dílčí otázkou druhého hlavního cíle, jsem zjišťovala, jak se změnilo postavení policie a pořadatelské služby od roku 2009, kdy proběhla změna zákona. K této změně zákona značně přispělo to, že pořadatelská služba často spoléhala na zásah policie, jelikož jejím primárním úkolem je chránit bezpečí osob a majetku. Pro tři informanty je situace

v podstatě stejná. Jedinou změnu pocítují tito v tom, že nestojí přímo na fotbalových stadionech, ale jen o pár desítek metrů dál, mimo soukromý pozemek stadionu a otázka pořádku a bezpečnosti osob byla předána pořadatelské službě. Za pořadatelskou službu nese zodpovědnost majitel klubu, který by měl zajistit profesionální agenturu, bohužel se tak často neděje.

Práce policie však nespočívá jen v tom, že stojí před stadionem. Jejich dalšími pracovními povinnostmi jsou pochody fanoušků a jejich doprovázení. To s sebou obnáší i časové vypětí, kdy práce policie nezačíná a nekončí souběžně se zápasem.

Dvěma dotázaným se zdála situace před rokem 2009, tedy když byla policie přítomna na fotbalových stadionech, lepší. Jejich názor je takový, že pořadatelská služba není schopna adekvátně využívat své kompetence a její členové nejsou pro situace vzniku diváckého násilí dostatečně vycvičeni. Také se domnívají, že přítomnost policie na stadionech budí v chuligánech respekt.

Vidina současné situace je taková, že postupem času a lepší prací pořadatelské služby, by měly počty policistů před stadionem ubývat.

Druhou dílčí otázkou jsem chtěla zjistit, jestli jsou opatření pořadatelské služby proti fotbalovým chuligánům dostatečná. Z výzkumného šetření vyplývá, že práce pořadatelské služby je nedostačující a je policisty hodnocena velmi negativně. Pořadatelé nezajišťují odpovídající počet zaměstnanců při rizikových zápasech, fotbaloví chuligáni této situace zneužívají v případech, kdy vidí, že jsou v přesile.

Jako nejzávažnějším problémem v opatření pořadatelské služby, který informanti uvedli je, že do jejich řad vstupují rváči domácího týmu, kteří se nechávají najímat záměrně, aby mohli vyvolávat konflikty a jít se tak legálně pobít s fanoušky hostujícího týmu. Příznivce domácího týmu pak nechávají pronášet různou pyrotechniku a zbraně. Právě takovými lidem by nemělo být umožněno pracovat pro pořadatelskou službu.

Jednou z mnoha příčin vzniku konfliktů mohou být i opilí fanoušci, které pořadatelská služba také běžně na stadion pouští.

Dalším problémem v opatření pořadatelské služby, který z výzkumného šetření vyplynul, shledávají informanti v najímání starých nebo naopak příliš mladých lidí do řad pořadatelů. Jelikož pořadatelská služba je na stadionu jako náhrada policie, měla by budit respekt a autoritu. Z tohoto důvodu by zaměstnanci měli být vybíráni na základě fyzických a psychických předpokladů. Informant D v tomto případě doufá, že se situace bude zlepšovat a dojde k situaci, kdy kluby budou najímat stálé profesionální agentury.

Třetí dílčí otázkou jsem chtěla nahlédnout do metody spolupráce mezi policií a pořadatelskou službou. Spolupráci mezi těmito dvěma subjekty v případě rizikových utkání hodnotí informanti jako velmi důležitou a úzkou. Ale jak zdůrazňuje informant A provedení spolupráce je ne vždy dobré.

Informanti se shodují na stejném provedení spolupráce, kdy jsou na stadionu přítomni za oba subjekty velitelé opatření. Co informant B zdůrazňuje, je Dohoda o spolupráci s policií, která musí být podepsána před každým utkáním. V ní majitel klubu a velitel pořadatelské služby souhlasí s tím, že v případě zásahu policie a nedostatečného opatření pořadatelské služby je vlastník povinen zásah policie uhradit.

V průběhu utkání komunikuje velitel policie s velitelem pořadatelské služby. V případě vzniku konfliktu mezi fanoušky je rozhodnutí na veliteli policie, jestli bude proveden zásah pořádkové jednotky či nikoliv.

Čtvrtou dílčí otázkou jsem zjišťovala, jestli fotbaloví chuligáni zneužívají situace, kdy již není policie přítomna na fotbalových stadionech. Na tento fakt nezaujmají respondenti jednotný názor. Podle některých, chuligáni jednoznačně situace zneužívají, jelikož členů pořadatelské služby je méně a není vybavena takovými prostředky jako policie.

V protikladu pak stojí názor informanta B, který se domnívá, že chuligáni situace nezneužívají, ale přítomnost policie budila větší respekt. Tento informant také zdůrazňuje, že chování chuligánů na stadionech je jen pomyslnou špičkou ledovce, jelikož je to problém, který je veřejnosti nejvíce předkládán. Mnohem závažnější domluvené bitky chuligánů však mohou mít mnohem dramatičtější dohry.

Pouze v případě jednoho informanta jsem se setkala s nepochopením této otázky. Z logického hlediska mi na ni nedokázal odpovědět. V případě, že již jako policista není na stadionech přítomen, nemůže vidět co se za branami stadionu děje. Z tohoto důvodu nedokázal posoudit, jestli dochází ke zneužívání situace fotbalovými chuligány.

Pokud bych tuto otázku měla shrnout, tak v případě, že fotbaloví chuligáni jdou na fotbal již s tím, že se chtějí poprat, tak tomu nezabrání ani pořadatelská služba ani policie.

ZÁVĚR

Oblastí této bakalářské práce bylo zjistit názory policistů na situaci současného diváckého násilí. Kladla jsem si za cíl zjistit, jaký názor na tuto problematiku mají příslušníci Policie ČR vzhledem k tomu, že od roku 2009 již nejsou přítomni na fotbalových stadionech a bezpečnostní opatření nyní náleží pořadatelské službě.

Teoretická část je rozdělena do pěti kapitol. V první kapitole jsem vymezila základní pojmy, které prolínají celou bakalářskou práci. Následující kapitola je zaměřena na historii diváckého násilí v České republice a Anglii. Ve třetí kapitole uvádím divácké násilí jako hromadný psychický jev a jeho nejčastější projevy. Čtvrtá kapitola je zaměřena na samotnou Policii České republiky a divácké násilí. V páté, poslední kapitole teoretické části jsem se zaměřila na legislativu Evropské unie v boji s diváckým násilím a vzniklé preventivní programy.

Praktická část je zaměřena na názory policistů na divácké násilí a skládá se z popisu výzkumné strategie a výzkumu samotného. Pro své šetření jsem zvolila kvalitativní výzkum a metodu strukturovaného rozhovoru. Rozhovory jsem podrobila transkripci a následně pomocí metody vytváření trsů rozčlenila do kategorií. Výsledky výzkumu jsou shrnuty vzhledem k výzkumným otázkám v poslední kapitole praktické části.

Hlavní přínos mé bakalářské práce vidím v nastínění práce policie při fotbalových utkáních a především jejich názorů na tuto problematiku. Domnívám se, že pohled, který se naskýtá veřejnosti ze sdělovacích prostředků, je často zkreslený a nepřináší podstatné informace. Veřejnost si neuvědomuje okolnosti, které musí každému utkání předcházet. O problematice diváckého násilí toho bylo již napsáno hodně, ale co se týká názorů a práce policie, která se s tímto fenoménem setkává, by do problematiky mohlo vnést nové poznatky.

Jak jsem již zmínila výše, pokud fotbaloví chuligáni jdou na utkání s cílem poprat se, tak tomu nezabrání ani policie ani pořadatelská služba.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BALCAR, 2000 cit. podle SMOLÍK, Josef. *Fotbalové chuligánství: historie, teorie a politizace fenoménu*. Karlovy Vary: Zdeněk Plachý – vydavatelství & nakladatelství, 2008. ISBN 978-80-903556-3-7
- [2] BUFFORD, Bill. *Sám mezi rowdies*. Nové sedlo: Zdeněk Plachý, 2005. ISBN 80-903556-0-9
- [3] BUREŠ, Radim. *Prevence diváckého násilí a bezpečnost na stadionech*. Veřejná správa [online]. 2006, č. 33 [cit. 2012-15-04]. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/s/2006/33/pril2.html>
- [4] ČESKO. Zákon č. 273 ze dne 11. srpna 2008 o Policii České republiky. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2008, částka 91, s. 4086. Dostupný také z <http://www.mvcr.cz/soubor/sb091-08-pdf.aspx>
- [5] *Evropská úmluva k diváckému násilí a nevhodného chování při sportovních utkáních, zvláště při fotbalových zápasech*. Koordinační komise k problematice diváckého násilí a nevhodného chování při sportovních utkáních při MV ČR, 1996 cit. podle SMOLÍK, Josef. *Fotbalové chuligánství: historie, teorie a politizace fenoménu*. Karlovy Vary: Zdeněk Plachý – vydavatelství & nakladatelství, 2008. ISBN 978-80-903556-3-7
- [6] HARTL, Pavel a Helena HARTLOVÁ, 2000 cit. podle SMOLÍK, Josef. *Fotbalové chuligánství: historie, teorie a politizace fenoménu*. Karlovy Vary: Zdeněk Plachý – vydavatelství & nakladatelství, 2008. ISBN 978-80-903556-3-7
- [7] HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2
- [8] KING, Martin a Martin KNIGHT. *Hoolifan 30 let násilí*. Karlovy Vary: Zdeněk Plachý – vydavatelství & nakladatelství, 2005. ISBN 80-903556-1-7
- [9] LANGER, Ivan, 2009 cit. podle MALÍKOVÁ, Jana. *Tisková zpráva Ministerstva vnitra*. 2009. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/nova-pravidla-bezpecnosti-na-fotbalovych-stadionech.aspx>)
- [10] MAREŠ, M., J. SMOLÍK a M. SUCHÁNEK. *Fotbaloví chuligáni*. Brno: Barrister & Principal, 2004. ISBN 80-903333-0-3

- [11] MIKŠÍK, Oldřich. *Hromadné psychické jevy: psychologie hromadného chování*. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0930-4
- [12] MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada Publishing, 2006. ISBN 80-247-1362-4
- [13] OLIVOVÁ, Věra, 1979 cit. podle SMOLÍK, Josef. *Fotbalové chuligánství: historie, teorie a politizace fenoménu*. Karlovy Vary: Zdeněk Plachý – vydavatelství & nakladatelství, 2008. ISBN 978-80-903556-3-7
- [14] Rada Evropy, 2005 cit. podle SMOLÍK, Josef. *Fotbalové chuligánství: historie, teorie a politizace fenoménu*. Karlovy Vary: Zdeněk Plachý – vydavatelství & nakladatelství, 2008. ISBN 978-80-903556-3-7
- [15] S.A.D. Rowdies. In: Youtube [online]. 5.10.2010 [cit. 2012-03-23]. Dostupné z: <http://www.youtube.com/watch?v=-7SEHDLmKo0>. Kanál uživatele Penek.
- [16] SLEPIČKA, Pavel. *Sportovní diváctví*. Praha: Olympia, 1990. ISBN 80-7033-012-0
- [17] SMOLÍK, Josef. *Fotbalové chuligánství: historie, teorie a politizace fenoménu*. Karlovy Vary: Zdeněk Plachý – vydavatelství & nakladatelství, 2008. ISBN 978-80-903556-3-7
- [18] ŠVARŤÍČEK, Roman a Klára ŠEĎOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0
- [19] ŠVERĚPA, Milan. *Hooligans a sociální práce*. *Sociální práce* [online]. 2002, č.3 [cit. 2012-15-04]. Dostupné z: <http://socialnirevue.cz/sverepa/doc/hooligans-a-socialni-prevence-sverepa.pdf>
- [20] WILLIAMS, John, 2001 cit. podle MAREŠ, M., J. SMOLÍK a M. SUCHÁNEK. *Fotbaloví chuligáni*. Brno: Barrister & Principal, 2004. ISBN 80-903333-0-3

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

Atd. A tak dále

ČR Česká republika

PČR Policie České republiky

PMS Probační a mediační služba

UEFA Union of European Football Associations

FIFA Fédération Internationale de Football Association

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha PI: Transkripce rozhovoru

Příloha PII: Transkripce rozhovoru

PŘÍLOHA P I: ROZHOVOR INFORMANT C

Účel policie

Mohl/a byste mi popsat jaký je Váš úkol při zásahu proti fotbalovým chuligánům.

Tady bych tuhle otázku odpověděl všeobecně. Vlastně základním úkolem pořádkových jednotek je, že chrání bezpečnost osob a majetku, rovněž působí při zajišťování veřejného pořádku a bezpečnosti a hlavně provádí bezprostřední opatření k jeho obnově, když je nějakým závažným způsobem narušen.

Mohl/a byste mi říct, co si myslíte a jak hodnotíte situaci, kdy od roku 2009 již není policie přítomna na fotbalových stadionech?

Tak tady si myslím, vlastně z mého pohledu jako zasahujícího policisty si myslím, že ta situace je v podstatě stejná, prostě do roku 2009 vlastně policie byla přítomna na stadionech, prostě kdy mohla bezprostředně zasahovat a reagovat, když prostě byl vytvářen nějaký problém. Vlastně po roce 2009 majitelé klubů rozhodli prostě, že si policii nepřejí na stadionech, a prostě veškeré vlastně opatření by měla prvotně činit bezpečnostní agentura. Jo, ale na začátku to stejné, protože ta policie vlastně při rizikových utkáních stejně je přítomna vlastně na stadionech, jo. Takže prostě jenom je tam nějaký čas prodlení, dejme tomu pět minut, kdy se vlastně ty pořádkové jednotky přemístí na ten stadion, jo. Ale říkám z tohoto hlediska to беру prostě, že je to stejné.

Policie a pořadatelská služba

Jaké jsou nejčastější projevy fotbalového chuligánství, se kterými se setkáváte? Zneužívají fotbaloví chuligáni situace, kdy již není PČR přítomna na fotbalových stadionech?

Tak teď bych to rozdělil z hlediska... Z hlediska fanoušků si myslím, že se nejčastěji vlastně hovoří o rasismu, protože vlastně naše úroveň naší ligy není nějakým způsobem připravena, prostě na hráče jiných národností, jo, když vlastně několikrát můžou převažovat prostě domácí hráče, tak prostě dráždí populaci svou barvou pleti, jo a z hlediska prostě nějakého chuligánství, se kterým se setkáváme jako z pohledu policisty bych tam dal jednoznačně vulgarismy, skandování hesel různých proti policii, prostě proti fanouškům dále je to zábavní pyrotechnika, vlastně kdy se myslí nějaké zapalování světlic přímo vlastně v ochozech nebo kdy hází fanoušci nějaké pyrotechniky, výbušniny přímo na hrací plochu,

jo potom je to vlastně pálení šál protivníků, zapalování sedaček. Je to vlastně všeobecné poškozování vybavení toho stadionu, vytrhávání prostě sedaček...

Zneužívají fotbaloví chuligáni situace, kdy již není PČR přítomna na fotbalových stadionech?

Já si myslím, že na tuhle otázku by nejlépe odpověděl vlastně samotný návštěvník a účastník tady toho fotbalového střetnutí. Jo prostě říkám, z hlediska policie nejsem schopný Vám prostě zodpovědět tuto otázku, protože nevím co se tam děje, když vlastně nejsem přítomen přímo na stadionu. Jo říkám, lepší prostě sám divák posoudí, kdy se cítí bezpečně, jestli je tam ta policie přímo přítomna na tom stadionu nebo není.

Co si myslíte o opatření pořadatelské služby proti fotbalovým chuligánům? Jeví se vám tato opatření jako dostatečná?

Tak řekl bych, že pořadatelská služba je velmi často nedostačující, nechci říct, že se to děje pokaždé, ale většinou co bývám účastníkem toho prostě, tak vidím prostě, že ta agentura najímá buďto staré lidi, důchodce nebo zase potažmo příliš mladé lidi. Jako svým věkem vypadají na patnáct šestnáct let a tohle prostě, kdy vybírají vstupné jo, měli by nějakým způsobem provádět kontrolu fanoušků, měli by dělat osobní prohlídky, jestli u sebe nemají nějaké zbraně, pyrotechniku, šacování prostě, prohledávání batohu a prostě jako těžko po nějakých mladých klucích chtít, aby prostě nějakým zvláštním způsobem prohledali nějaké prostě tři chuligány, kteří budou prostě znatelně silnější, a prostě myslím si, že z nich mají strach. Dále je vlastně problém, že mnohdy, že se velmi často stává vlastně, kdy se členem ochranky stane vlastně ve skutečnosti fanoušek tvrdého jádra soupeře fanouškovského tábora prostě domácího nebo hostujícího, který potom vlastně může záměrně dráždit fanoušky, jo může se jim při těchle prohlídkách vlastně umožnit, aby mohli pronášet jakoby zbraně, pyrotechniku, jo a vlastně já si myslím, že na tohle by měli být profesionální lidi. Jo prostě, že opravdu ta agentura najme nějaké lidi, kterým dá padesát korun na hodinu, prostě a potom to vypadá tak jak to vypadá.

Jakým způsobem probíhá spolupráce mezi PČR a pořadatelskou službou?

Takže tady vlastně komunikuje vedoucí pořádkové jednotky s hlavním pořadatelem, vlastně, který ho informuje o celkové situaci na stadioně, jo. Může mu dát nějaké informace z hlediska kolik se předpokládá hostujících fanoušků, že by mohlo přijet a vlastně říkám, veškerá komunikace funguje mezi dvěma těmito osobami.

Kdo vyhodnocuje situaci v případě, že pořadatelská služba situaci na stadionu nezvládá?

Opět je to hlavní pořadatel, prostě, prvotně se pokouší vlastně bezpečnostní agentura zvládnout zákrok popřípadě zásah, a jakmile už to prostě nezvládají, dá hlavní pořadatel pokyn hlavnímu vedoucímu pořádkové jednotky, ten zaúkoluje vlastně jednotlivé velitele družstev, kterým dá pokyny a vlastně na základě těch, vyráží na stadion.

Liší se opatření PČR proti fotbalovým chuligánům při zápasech domácí ligy jako při zápasech zahraničních týmů s domácími? A jak?

Tak z mého pohledu Vám tady tuhle otázku úplně přesně nezodpovím, protože mi nejčastěji chodíme po, vlastně na utkání naší ligy, první druhé, někdy popřípadě poháru, myslím si, že vlastně tady ty zahraniční týmy se jedná spíš o nějaký pohár UEFA popřípadě Ligu mistrů, popřípadě národní vlastně přátelské utkání kvalifikace, kde vlastně, už si myslím, že profesionální bezpečnostní služba a vlastně nejvíce se to hraje ve velkých městech, jakože Praha, takže tam je vlastně speciální pořádková jednotka, která tady tyhle zápasy stráží. Z mého pohledu nejčastěji zejména na nějaké zápasy, které jsou tzv. rizikové teď Vám dám představu Baník Ostrava, Olomouc, Brno, Sparta Praha, takový konflikt, který se odehrál mezi zahraničním týmem tak bylo přátelské utkání mezi Zlínem a Trnavou, myslím loňský rok to bylo vlastně, kdy se jednalo o přátelský zápas v Luhačovicích a myslím si, že z tohoto pohledu selhala i policie i pořadatelská služba, která absolutně nečekala nápor hostujících fanoušků z Trnavy, kterých tam přijelo opravdu asi tři sta a kdyby se trochu lépe orientovali tak Trnava má hodně radikální fanoušky prostě na způsob našich Baník Ostrava prostě, kdy tvoří družbu ještě s polskými fanoušky a prostě přijeli v takovém hojném množství do Luhačovic a vlastně a zakročující policisté tam byli pouze dvě pořádkové družstva což znamená nějakých třicet lidí plus nějaké obvodní oddělení deset. Takže ta situace se tam naprosto vyhrotila, kdy fanoušci měli obrovskou přesilu, prostě bylo tam napadení pořádkových jednotek, ty narychlo museli sjednávat kolegy z Brna, přijelo tam dalších šest družstev, ale prostě vesměs kdo tam opravdu byl ze zakročujících policistů tak měl strach. Protože říkám, ten dav byl obrovský jo a měl rachejtle, sněhové koule a prostě říkám, několik policistů tam bylo i zraněno, prostě situace byla hodně podceněná.

Prevence

Jde nějakým způsobem předejít vzniku diváckého násilí na stadionech? Jakým?

Myslím si prostě, že bych určitě nepouštěl problémové lidi na stadion. Myslím si, že opět je to jedním ukazatel vlastně bezpečnostní agentura, která prostě nekoná nebo plně nevyužívá své kompetence, pouští na stadion hodně opilé osoby, jo prostě nedělá kvalitní ty prohlídky, jo že opravdu lidi tam přenáší předměty, myslím si, že jsou k tomu tlačeni vlastně majitelem klubu nebo nějakým prostě vedoucím jo prostě hlavně ať přijde co nejvíc lidí, kteří zaplatí prostě vstupné, lépe když nám tady přijde tisíc fanoušků, každý dá sto padesát korun prostě, máme patnáct tisíc, ale ve skutečnosti si neuvědomuje prostě, že opravdu, že když tam přijede taková Ostrava, lépe bych ten stadion pro hostující uzavřel, nepustil bych je tam protože mi tam udělají potom obrovské škody. A velmi špatně je ten klub potom vymáhá po těch fanoušcích. Dále si myslím, že ještě tady tahle otázka prostě ta agentura, když by ty lidi tam nepustila, může se odvolat na provozní řád, prostě říkám, v provozním řádu jsou jasně napsané, že nemůžete jít podnapilí na stadion, jo prostě oni nějakým způsobem oprávnění mají, ale málo je využívají. Dále si myslím, že by měly být zvýšené tresty v případě, že fanoušek je jasně usvědčen z toho, že na stadionech dělá nějaký nepořádek a že se jedná o výtržnictví prostě, měl by za to dostat adekvátní trest jo, prostě počínaje od zákazu vstupu až po nějakou vysokou finanční sankci.

Je něco, na co jsme během rozhovoru zapomněli?

Myslím si, že prostě nikde jsem nenašel otázku zabývající se vlastně jak se tváří samotný policista, když se takovéto akce zúčastní a je členem pořádkových jednotek. Vlastně je to takové nešťastné řešení, protože pořádkové jednotky fungují nějakým způsobem zejména, když je prostě narušen pořádek a prostě dále se hovoří o fotbalových zápasech, ale prostě chodíme ne na fotbalové zápasy, ale chodíme na pochody fanoušků, na další akce, demonstrace, jo a prostě z pohledu policisty každou neděli ste někde na stadioně prostě nechcete tam být a vlastně stojíte tam prostě, není to jenom to, že fotbal začne v pět a v sedm skončí, vy tam jedete prostě nějaké tři hodiny dopředu a končíte dvě hodiny po samotném skončení prostě. Z pohledu vlastně diváka, když vlastně nějaký problém na stadionu je, tak prostě jsme bití za to, že jsme nezakročili v čas, když zase žádný problém není, tak prostě nám dávají najevo, proč tam prostě jsme, proč to tam děláme. Jo myslím si, že spousta lidí, kdybyste se jich prostě zeptal, jestli chtějí jít k pořádkové jednotce, tak vám prostě řekne, že nechce.

Chtěl/a byste zdůraznit nějakou oblast, o které jsme se bavili?

Tak já si myslím, prostě, že hlavním cílem vlastně, co by tady naše společnost uvítala, aby prostě se na stadiony chodili lidé s dětmi, rodiny prostě, aby tady byly takové atmosféry, aby návštěvnost jako při utkání na příklad anglické ligy prostě, kdy je to opravdu svátek a zábava a nebojíte se prostě nějakým způsobem, že se vám tam něco stane, prostě neslyšíte tam opravdu samé nadávky, vulgarismy, cítíte se tam bezpečně a užívají si to jak diváci, tak i hráči. Myslím si, že tady tohle u nás prostě se v brzké době nestane, jo protože úroveň naší ligy je prostě tak ještě slabá, že nikdo prostě nebude chodit na takové fotbalové utkání a prostě upřímně já mít dítě malé, tak jo tam taky neveznu, v první minutě slyšíte prostě skandování různých hesel, prostě vulgarismů, urážek jo prostě a zase je to tím, prostě, že naše legislativa je prostě špatná, nízké tresty pro fanoušky, prostě špatné kamerové systémy, na stadiónech, jo, říkám, malé tresty.

PŘÍLOHA P II: ROZHOVOR INFORMANT A

Účel policie

Mohl/a byste mi popsat jaký je Váš úkol při zásahu proti fotbalovým chuligánům.

No tak náš úkol vlastně spočívá v tom, že nyní jaká je právní úprava, že jsme v pozici mimo fotbalový stadion, kdy hlavní úkol při zabezpečování pořádání utkání má pořadatelská služba a v případě, že ta pořadatelská služba přestane zvládat tu situaci, tak si volá na pomoc policii a náš hlavní úkol je zabezpečit dodržování veřejného pořádku na stadionech, aby nedocházelo k určitým potyčkám, ublížení na zdraví, poškozování majetku a pokud k takovému jednání dochází tak máme za úkol eliminovat tady tyto jedince nebo skupinky a nastolit zpět pořádek na stadionech.

Mohl/a byste mi říct, co si myslíte a jak hodnotíte situaci, kdy od roku 2009 již není policie přítomna na fotbalových stadionech?

Tak jelikož jsem zažil i dobu před rokem 2009 i po roce 2009, tak si myslím, že ta přítomnost policie na stadionech je dobrá, že bylo lepší, když policisté byli na stadionech, protože fotbaloví chuligáni mají zjevně větší respekt, když tam vidí větší masu těch lidí a teďka když je tam ta pořadatelská služba, což znám osobně některé členy té pořadatelské služby tak to jsou vyloženě někteří rváči, kteří vyhledávají konflikty a někdy i zbytečně vyhrocují tu situaci. Když byla policie na stadionech, bylo to podle mého názoru lepší.

Policie a pořadatelská služba

Jaké jsou nejčastější projevy fotbalového chuligánství, se kterými se setkáváte? Zneužívají fotbaloví chuligáni situace, kdy již není PČR přítomna na fotbalových stadionech?

Tak nejčastější projevy začíná to běžným skandováním, popichováním druhé strany, že na sebe křičí přes tribuny nebo když jsou rozdělené ty sektory je to většinou nějakým plotem nebo nějakým prázdným místem tak, začínají házet petky od piva, kelímky od piva, poté se snaží dostat co nejbliže k sobě a právě ta pořadatelská služba to málokdy nebo občas se tam něco se tam přestane zvládat a pak už dochází k fyzickému napadání buď mezi pořadatelskou službou a jednou stranou nebo dvěma tábory těch chuligánů mezi táborem domácích a hostů, ale nejčastější konflikty jsou právě mezi pořadatelskou službou a těmi většinou hostujícími fanoušky.

Já si myslím, že určitě, protože tam je těch pořadatelských služeb daleko míň a na padesát těch fotbalových chuligánů tam stojí řada osmi deseti těch pořadatelů, mají tonfičky mají

nějaký pepřový sprej a určitě ti chuligáni vidí, že jich je míň vidí, že je to jenom v uvozovkách pořadatelská služba.

Co si myslíte o opatření pořadatelské služby proti fotbalovým chuligánům? Jeví se vám tato opatření jako dostatečná?

Jako opatření jako taková, co jiného by mohli dělat, taky mají svoje rozpočty, taky to stojí strašlivě peněz, takže myslím si, že dělají co můžou a lepší by mohli přispět jakoby k tomu, aby se tam ti fanoušci, kteří už při vstupu na stadion vypadají že jsou podnapilí nebo jsou jim známy z nějakých předchozích utkání, jako by bylo dobré ty opatření směřovat na tu prevenci, aby se tam ti fanoušci vůbec nedostali a aby neměli šanci dostat se k té proti straně, protože kolikrát se stane, že už i ti lidi znají ty chuligány já nevím z Ostravy, Prahy a přesto je tam pouštějí a nebo že

Jakým způsobem probíhá spolupráce mezi PČR a pořadatelskou službou?

Jako určitě, vlastně jak za pořadatelskou službu tak z policii je vždycky v uvozovkách velitel opatření, každý vlastně má svého vedoucího velitele no a nejprve už před nějaký čas před zápasem u policie i u těch fotbalových klubů fungují určitý protixtremistický tým, který já nevím přesně, třeba sbírá informace kolik se chystá fanoušků co mají za lubem nebo tady toto koumají na sociálních sítích a na různých serverech. I vlastně z vlastní zkušenosti a znalosti tak vědí kolik lidí může přijet pak se sejde vlastně vedoucí opatření a nějaký ten za tu pořadatelskou službu, nějaká osoba a učí,že do určité doby bude na stadionu ta pořádková služba toho týmu a když už to nebude zvládat, tak zavolá policii. No a ta spolupráce vlastně je úzká mezi pořadatelskou službou a policií, je úzká takže ta spolupráce je dobrá akorát to provedení je kolikrát horší.

Kdo vyhodnocuje situaci v případě, že pořadatelská služba situaci na stadionu nezvládá?

Jakoby vyhodnocuje to, teď nevím, jestli myslíte za policii nebo jako obecně, kdo to vyhodnocuje?

Obecně.

Tak obecně to vyhodnocuje vlastně jak ta pořadatelská služba, jak nějaký ten velitel opatření pro pořadatelskou službu, tak i velitel opatření na policii, protože policie je jakoby ten stohlavé stádo policajtů, které stojí mimo stadion, ale nějaký ten velitel opatření chodí po stadioně nebo je někde na tom stadionu a buď je o v telefonickém nebo osobním kontaktu nebo pomocí vysílaček právě s tím velitelem opatření za pořadatelský klub a vyhodnocují

to oba dva, na konec je to poslední slovo na to jestli bude nasazena ta policie je na tom vedoucím opatření za policii. Jako ten řekne „jdeme“. Jo, i když řekne my to nezvládám, ten velitel za klub, tzn. Někajý člen bezpečnostní služby řekne, že už to nezvládá a policista řekne, ne vy to ještě zvládáte, ještě udělejte to, to , to, aby jste to zvládli takže on jakoby není závislí na tom, že když on mu neřekne, že to nezvládá, že on musí okamžitě nasadit pořádkové jednotky jakoby to poslední slovo je na tom veliteli policie. Ten to řekne.

Liší se opatření PČR proti fotbalovým chuligánům při zápasech domácí ligy jako při zápasech zahraničních týmů s domácími? A jak?

Jakoby tam se to vesměs neliší ta taktika je postupem pořad stejná, tam většinou v čem bývají rozdíly tak je to podle počtu nasazených lidí a prostředků, které na tuto situaci jdou, jestli je to nějaký ligový zápas mezi dejme tomu, jelikož jsme sloužil v Brně, tak mezi Brnem a tady Příbramí, tak pořad ty opatření nejsou tak velká, i když jsou třeba v rámci domácí ligy mezi Brnem a Spartou a když přijede zahraniční klub, což naše kluby jsou nechci říct na jaké úrovni takže zahraničních klubů se tady moc nedostává, ale je to podle toho spíš o tom, jaké mají reference kolik mají lidí a na tom jakou mají jakoby, jaké mají informace o tom, co přijede za lidi. Jestli jsou to opravdu jenom fanoušci nebo chuligáni, kteří chtěou servat a rozbít město je fakt že ani není rozdíl mezi domácími nebo jiným zahraničním družstvem, ale každým druhem a počtem tady těchto.

Prevence

Jde nějakým způsobem předejít vzniku diváckého násilí na stadionech? Jakým?

Jako určitě třeba nejlepší model ze své vlastní zkušenosti co vím, tak je v Anglii, že vlastně tam je opravdu všechno odvislé od toho, aby se ti lidi tam teda nedostali. Jak už jsem na začátku podotýkal, tady je problém, že ti lidi nebo ti chuligáni se tam dostanou a pak už ten problém se musí řešit represivně. Že tady ta prevence vůbec a jasně naše liga není tak bohatá, aby si mohla dovolit kamerové systémy, jak mají v Anglii, kde prostě je monitorována snad každá osoba, která přichází na stadion , prochází evidencí, někdo prostě vyhodí jo tady ten už tady byl, dělal tady binec toho tady nepouštějte. Myslím si, že opatření mohla být lepší, nevidím do toho, ale mohla by být lepší. Ale všechno závisí na finanční situaci toho klubu.

Je něco, na co jsme během rozhovoru zapomněli?

Na co jsme zapomněli? Tak já si myslím, že ten rozhovor tak jako by byl výzkum k bakalářské práci dostatečný, tady jako pokud má ten zkoumající vyhodnotit něco ohledně toho diváckého násilí tak není potřeba nějak hlouběji do toho zasahovat, ale je tady zachyceno komplexně ty otázky.